

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

LITURGICKÁ HUDBA V DĚKANÁTU FRÝDEK

Vedoucí práce: Mgr. Karel Ochozka

Autor práce: Judita Foldynová

Studijní obor: Náboženská výchova a etika

Forma: Kombinované studium

Ročník: 4. ročník

2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Dne 26. 3. 2015

.....

Poděkování

Děkuji Mgr. Karlu Ochozkovi za odborné vedení mé bakalářské práce a za vstřícný přístup. Děkuji všem z děkanátu Frýdek, kteří mi ochotně poskytli potřebné informace pro mou práci. Rovněž děkuji všem svým blízkým za podporu během studia.

Obsah

Úvod	5
Vysvětlení pojmů	6
1.1 Liturgie	6
1.2 Liturgická hudba	6
1.3 Hudba ve mši svaté	7
1.4 Hudba při dalších příležitostech	9
1.4.1 Při svátostech	9
1.4.2 Jiné bohoslužby	10
1.5 Personální složení konající hudební funkci při liturgii	12
1.5.1 Kantor	12
1.5.2 Žalmista	13
1.5.3 Varhaník	13
1.5.4 Schola	14
1.5.6 Chránový sbor	15
1.5.7 Další hudební složky při liturgii	15
2 Provozování liturgické hudby v děkanátu Frýdek	16
2.1 Charakteristika dané oblasti	16
2.2 Provozování liturgické hudby v jednotlivých farnostech	16
2.2.1 Farnost Morávka	16
2.2.2 Farnost Janovice	19
2.2.3 Farnost Skalice	20
2.2.4 Farnost Hnojník	22
2.2.5 Farnost Dobratice	23
2.2.6 Farnost Mosty u Jablunkova	24
2.2.7 Farnost Sedliště	25
2.2.8 Farnost Bruzovice	25
2.2.9 Farnost Šenov	26
2.2.10 Farnost Vendryně	27
2.2.11 Farnost Domaslavice	27
2.2.12 Farnost Dobrá	28
2.2.13 Farnost Třinec	30
2.2.14 Farnost Ropice	31
2.2.15 Farnost Střítež	31
2.2.16 Farnost Vratimov	32
2.2.17 Farnost Frýdek	33
2.2.18 Farnost Jablunkov	35
2.2.19 Farnost Horní Lomná	37
2.3 Shrnutí	37
Závěr	41
Seznam použitých zdrojů	42
Abstrakt	44
Abstract	45

Úvod

Ve své bakalářské práci se budu zabývat provozováním liturgické hudby v děkanátu Frýdek. Mým cílem je zmapovat v této oblasti, kdo všechno se na liturgické hudbě v jednotlivých farnostech podílí, jaká je praxe hudební složky liturgie. Zda ve farnostech funguje chrámový sbor, schola. Zda je funkce kantora, žalmisty, varhaníka v jedné osobě nebo jsou tyto funkce někde jednotlivě zastoupeny. Zaměřím se také na spolupráci s místním farářem, na věkové složení hudebníků, na jejich vzdělání, apod. a také na to, jestli si hudebníci a zpěváci vychovávají své nástupce, zda se zaměřují i na práci s dětmi a mládeží.

Jednotlivé farnosti navštívím a setkám se s místním správcem farnosti a se zástupci hudebních složek a budu se snažit pomocí rozhovoru získat potřebné informace.

Vzhledem k tomu, že téma mé práce je praktické a cílem je získat konkrétní poznatky z praxe, použiji ve své práci pouze základní literaturu pro uvedení do problematiky.

Hudba je nedílnou součástí liturgie a měla by tedy opravdovou Bohopoctou a napomáhat k vytvoření společenství. Měla by mít tedy náležitou úroveň a hudebníci by měli být patřičně v oblasti liturgiky vzděláni. Pokusím se tedy sestavit obraz provozování liturgické hudby v tomto regionu.

Vysvětlení pojmů

1.1 Liturgie

Do češtiny můžeme slovo liturgie přeložit jako bohoslužba. V užším významu pak označení platí pro mši svatou.¹ V širším významu však můžeme chápat liturgii jako účast Božího lidu na díle vykoupení. Kristus je přítomen především při slavení eucharistie, ale také všude tam, kde se církev obrací k Bohu v modlitbě, když zpěvem oslavuje Pána, když se čte z Písma, při svátostech.² Jedná se tedy také o denní modlitbu církve, svátosti, svátostiny a další pobožnosti.³

„Liturgie je vrchol, k němuž směřuje činnost církve, a zároveň zdroj, z něhož vyvěrá veškerá její síla.“⁴ Lid je při liturgii účasten na Kristově kněžství, vytváří tak shromáždění, které je velice pestré, každý zde plní svou funkci. Každý vykonává svou službu, která z jeho funkce vyplývá. A tak je liturgie slavena celým shromážděním – nejen službou kněze, ale také laiků – akolytů, lektorů, ministrantů, všech těch, kdo se podílejí na liturgické hudbě, včetně obecného lidu, který se modlí, zpívá, odpovídá. Není to jen nějaké formální vykonávání obřadů, ale liturgie je slavena opravdově celým shromážděním.⁵

1.2 Liturgická hudba

„Obrazně vyjádřeno: tak jako je obraz malován barvami, je liturgie slavena zpěvem a hudbou.“⁶ Hudba má tedy při liturgii důležitou funkci, dává jí slavnostní ráz a měla by být esteticky hodnotná.⁷ „Liturgický úkon nabývá zvlášť vznešeného rázu, když se bohoslužba koná slavnostně se zpěvem, je přítomna asistence a lid má aktivní účast“⁸

Hudba má už od nepaměti své místo ve všech náboženstvích. Lidé začali využívat hlas k dorozumívání dříve než řeč. Nejprve tak vyjadřovali své pocity. Řeč „přišla ke slovu“ až později. Křesťanská hudba má své kořeny v židovské liturgické hudbě.

¹ Srov. CIKRLE, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 12

² Srov. SC 7, *Dokumenty 2. vat. koncilu*, str. 136

³ Srov. CIKRLE, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 64

⁴ SC 10, *Dokumenty 2. vat. koncilu*, str. 137

⁵ Srov. CIKRLE, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 13

⁶ CIKRLE, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 63

⁷ Srov. CIKRLE, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 63

⁸ SC 113, *Dokumenty 2. vat. koncilu*, str. 164

Zpěvem židé chválili Boha, děkovali, předkládali své prosby, tím se prvotní křesťané inspirovali. Důraz je tedy kladen na slovo.⁹

Velmi významná epocha se započala s příchodem gregoriánského chorálu, který je základem evropské hudební kultury a neustále má významné postavení v liturgické hudbě. Dále se pak liturgie obohatila rozvojem vícehlasé hudby a hudební vyjádření tak dostává nový rozměr. Dalším významným přínosem pro liturgii je vznik lidové duchovní písně, která se vyvinula v dobách pro lid nesrozumitelné liturgie v latinském jazyce a umožňovala lidu se tímto způsobem do liturgie zapojit.¹⁰

Každá doba nám nějakým způsobem liturgickou hudbu obohatila a v dnešní době můžeme využívat širokou škálu esteticky hodnotných zpěvů a hudebních forem. Své místo a význam tak má jak sólový, tak i sborový zpěv, samozřejmě zpěv s účastí lidu a rovněž instrumentální skladby patří do liturgické hudby.

Na liturgické hudbě se podílejí podle možností farnosti kantor, žalmista, varhaník, schola, sbor. Všichni jmenovaní by měli chápat svou funkci jako službu Bohu. Měli by usilovat o patřičnou úroveň a mít k tomu potřebné hudební vzdělání, aby se opravdu jednalo o Bohopoctu. V neposlední řadě však by měli mít potřebné vědomosti z liturgiky, aby tak byl zachován účel liturgické hudby, to jest oslava Boha a posvěcení věřících.¹¹

1.3 Hudba ve mši svaté

Hudba a zpěv mají v liturgii svou funkci, nejedná se o nic nahodilého. Liturgie je zpěvem a hudbou slavena. Tuto funkci můžeme chápat jednak tak, že se liturgie zpěvy koná a pak jsou části mše, které jsou zpěvy doprovázeny.

Mešní řád se však samozřejmě také nejprve vyvíjel. Na počátku šíření křesťanství mělo slavení liturgie improvizací. Po roku 313 byla snaha, aby nešlo jen o improvizaci, což byl společný prvek sekt, ale aby měla mše pevný řád. Opravdu pevnou strukturu dostává liturgie za papeže Řehoře Velikého, který byl na papežském stolci v letech 590 – 604. Jedná se o římskou liturgii. Ustanovením mešního řádu byly uspořádány také mešní zpěvy. V podstatě takto zůstala podoba mešního řádu až do 2. vatikánského koncilu, ale vytratila se z něj aktivní účast lidu a to hlavně zavedením latiny jako liturgického jazyka a vytlačení národního jazyka z liturgie.¹²

⁹ Srov. KUNETKA, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*, str. 1 - 2

¹⁰ Srov. KUNETKA, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*, str. 4 - 12

¹¹ Srov. SC 112, *Dokumenty 2. vat. koncilu*, str. 164

¹² Srov. NEDĚLKA, M. *Mše v soudobé české hudbě*, str. 36 - 39

V církevních dějinách je několik koncilů, ne každý je však přínosem pro všechny oblasti. A tak Tridentský koncil potvrzuje a zachovává mešní řád i s jediným liturgickým jazykem, tedy latinou a pokračuje tak epocha, kdy je lid pasivně účasten na slavení liturgie a díky tomu se rozvíjí obliba různých pobožností, které jsou v národním jazyce. Dále se už ozývají naléhavější hlasy po obnovení liturgie. K tomuto tématu se významně vyjádřil 2. vatikánský koncil. Mešní řád má být upraven tak, aby byl jasnější smysl jednotlivých částí a aby byla možná aktivní a zbožná účast všech věřících. Byla zavedena mše v národním jazyce a mnoho dalších kroků, které znamenaly skutečnou obnovu liturgie.¹³

Mše má tedy tuto strukturu:

Úvodní obřady: vstupní zpěv, * pozdrav, * úkon kajícího, * Kyrie, * Gloria, vstupní modlitba

Bohoslužba slova: 1. čtení, mezizpěv, 2. čtení, zpěv před evangeliem, evangelium, homilie, * Credo, přímluvy.

Bohoslužba oběti: * příprava darů, modlitba nad dary, preface, * Sanctus, * Anafora, * Otče náš, * pozdrav pokoje, * lámání chleba, * přijímání, modlitba po přijímání

Závěrečné obřady: * požehnání, * propuštění.

*(Části mše označené hvězdičkou * se nemění, ostatní se mění podle liturgického kalendáře.)¹⁴*

Mše svatá má části proměnlivé – propria, jejich texty jsou závislé na liturgickém kalendáři. Neměnné části se nazývají ordinaria.¹⁵

Při mši svaté tedy lid, schola nebo sbor zpívá:

Úvodní obřady: vstupní zpěv (Introitus), * Pane smiluj se (Kyrie), * Sláva (Gloria)

Bohoslužba slova: mezizpěv – responsoriální žalm nebo Graduale, zpěv před evangeliem, * věřím (Credo)

Bohoslužba oběti: Zpěv k přípravě darů (Offertorium), * Svatý (Sanctus), * Beránku (Agnus), zpěv k přijímání (Communio), je možný také zpěv Děkujinění¹⁶

Závěrečné obřady: Zpěv na závěr

*(Zpěvy označené hvězdičkou * jsou ordinaria, ostatní jsou propria.)*

¹³ Srov. NEDĚLKA, M. *Mše v soudobé české hudbě*, str. 43 - 48

¹⁴ Srov. NEDĚLKA, M. *Mše v soudobé české hudbě*, str. 49 - 51

¹⁵ Srov. NEDĚLKA, M. *Mše v soudobé české hudbě*, str. 54

¹⁶ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 79

tab.č.1: *Shrnutí mešního řádu a zpěvů*

Z tabulky je možné vyčíst, které části mše se tedy zpěvem přímo konají, jsou to např. Kyrie, Gloria, žalm, atd. A pak například zpěv doprovází přípravu darů nebo průvod ke svatému přijímání.

	Části mše:	Hudební složka:
Úvodní obřady	vstup	vstupní zpěv
	pozdrav	
	úkon kajícího	
	Kyrie	zpěv Kyrie
	Gloria	zpěv Gloria
	vstupní modlitba	
Bohoslužba slova	1. čtení	
	mezizpěv	responsoriální žalm
	2. čtení	
	zpěv před evangeliem	zpěv před evangeliem
	evangelium	
	homilie	
	Credo	zpěv Credo
	přímluvy	
Bohoslužba oběti	příprava darů	zpěv k přípravě darů
	modlitba nad dary	
	preface	
	Sanctus	zpěv Sanctus
	Anafora	
	Otče náš	obvykle se také zpívá
	pozdrav pokoje	
	lámání chleba,	zpěv Agnus
	přijímání	zpěv k přijímání, možno i pak díkyčinění
	modlitba po přijímání	
	Závěrečné obřady	požehnání
propuštění		následuje zpěv na závěr

1.4 Hudba při dalších příležitostech

Jak už bylo řečeno, liturgie zahrnuje v širším slova smyslu nejen mši svatou, ale také svátosti a další bohoslužby, při nichž má hudba rovněž své konkrétní místo a smysl.

1.4.1 Při svátostech

Křest - Pokud se křest koná mimo mši svatou, zpívá se při vstupu a pak následuje bohoslužba slova, zpěv je tedy opět po 1. čtení a před evangeliem. Pak je možno zařadit zpěv po promluvě. Po přímluvách jde shromáždění ke křtitelnici, zde je opět možno

zařadit zpěv. Po skončení křtu následují závěrečné obřady u oltáře, může se tedy opět zazpívat k průvodu k oltáři a nakonec je opět vhodné zpívat na závěr.

Biřmování - Tato svátost se pravidelně uděluje při mši svaté. Kromě obvyklého mešního řádu je možno zazpívat při mazání křížmem a to tedy vhodnou píseň k Duchu svatému.

Svátost smíření - Běžně se u nás tato svátost koná formou individuální zpovědi a pak se při této svátosti zpěv a hudba nezařazuje.

Pomazání nemocných - Při hromadném pomazání nemocných ve mši je možno zpívat tehdy pokud kněz vkládá ruce jednotlivě nad nemocné a pak při svátostném pomazání.

Svátost kněžství - Tato svátost se uděluje v katedrále, proto se ve farnosti setkáme spíše se slavením primiční mše. Zde je možné zařadit také průvod do kostela a z kostela a k tomu je vhodné, aby venku hrála dechová hudba. Jinak je vše jako při mši svaté. Novokněžské požehnání se při primici obvykle uděluje najednou, proto nevyžaduje další hudební doprovod.

Svátost manželství - Obvykle je slavnostní vstup svatebčanů za doprovodu varhan, pak by však měl následovat vstupní zpěv, jelikož varhanní úvod tento zpěv nenahrazuje. Pokud se svátost koná při mši svaté nebo pouze při bohoslužbě slova, platí vše jako při těchto úkonech. Obvykle následují po liturgii v kostele ještě gratulace, které bývají většinou také doprovázeny hudbou.¹⁷

1.4.2 Jiné bohoslužby

Denní modlitba církve - Běžně se koná společná denní modlitba církve v komunitách. Před totalitou bylo u nás zvykem v mnoha farnostech se v neděli odpoledne modlit společně zpívané nešpory, tedy modlitbu před spaním - kompletář. 2. vatikánský koncil k této modlitbě vybízí alespoň o větších slavnostech. Je možné zpívat zpočátku jen některé části, především hymny a postupně se i třeba propracovat k celozpívaným nešporám. Mnoho zhudebněných nešpor pochází například z barokní doby. Modlitbu nešpor najdeme také v kancionále a to na neděli 1. týdne v mezidobí a mariánské nešpory.

Bohoslužba slova - Může se jednat o bohoslužbu pokud není možné sloužit mši, například kvůli nepřítomnosti kněze. Pak ji tvoří úvodní obřady (zpívá se při vstupu), bohoslužba slova (zpívá se žalm a zpěv před evangeliem), přijímání (je vhodné zpívat při přenášení eucharistie na oltář a pak při podávání svatého přijímání) a závěrečné obřady (zde je vhodné zařadit zpěv).

¹⁷ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 90-96

Dále se může jednat o bohoslužbu spojenou s další bohoslužbou, například svatbou nebo pohřbem.

Třetí možnost je samostatná bohoslužba slova, která má určité zaměření. Může se jednat například o kající nebo ekumenickou bohoslužbu. Vždy je pak nutné vybírat adekvátní písně. Nemělo by se jednat o mešní písně, ty se totiž pojí s tajemstvím slavení eucharistie.

Pohřeb - Obvykle má pohřeb dva prvky – mše (pokud je pohřeb v kostele) nebo bohoslužba slova (pokud je pohřeb v obřadní síni) a poslední rozloučení. Jedná se o nejvariabilnější bohoslužbu.

Prostor pro hudbu je v kostele už před mší, popřípadě v obřadní síni před bohoslužbou slova, kdy je možno zařadit jednak varhanní hru, sborový nebo sólový zpěv, instrumentální hru. Někde je také zvykem, že venku u vstupu hraje dechová hudba.

Během mše svaté nebo bohoslužby slova je obvyklý řád a měly by se zařazovat vhodné mešní pohřební písně. Pak následuje poslední rozloučení, které obvykle vyžaduje přípravu (např. kněz si po mši převléká ornát za pluvíál), zde je tedy také prostor pro hudbu, kde se opět může zařadit varhanní hra, sbor, sólo, instrumentální skladbu nebo píseň z kancionálu.

Poslední rozloučení má opět danou strukturu. Místo zde má také zpěv na rozloučenou, který však má být na příslušné liturgické texty. Nakonec je vynášení rakve, při kterém je možno použít zhudebněné antifony z Pohřebních obřadů, vhodná pohřební píseň nebo i varhanní postludium.

Při průvodu na hřbitov je možné střídat zpěv responsoriálních žalmů, dechovou hudbu, také mlčení a vhodná je rovněž modlitba růžence.

U hrobu pak je vhodné, aby hrála dechová hudba nebo zpíval sbor jednak při příchodu k hrobu, pak při spouštění rakve do hrobu. Na závěr je možno, aby opět hrály nebo zpívaly uvedené hudební složky nebo je také vhodné, aby zpíval lid a to píseň č. 922 z kancionálu (Matičko Kristova, klíčnice nebe).

V současnosti je poněkud nedostatek pohřebních zpěvů s texty, které jsou v souladu s dnešním chápáním křesťanského pohřbu. Hlavním tématem je tedy naděje skrze smrt a vzkříšení Ježíše Krista, kdežto dříve bylo hlavním tématem strach před přísným Božím soudem. Několik písní vhodných v kancionálu však v kancionálu je a měly by se tedy používat.

Žehnání – svěcení – Žehnání zahrnuje velice širokou škálu, všechna žehnání se však konají podle benedikcionálu a mají společnou strukturu. Může se tedy jednat o žehnání

vztahující se ke kostelu, k úctě Pána Ježíše a svatých nebo budov. Vždy je prostor také pro hudební složku. Je možné začít už před začátkem žehnání, samotný obřad by pak měl začít vstupním zpěvem. Je možné zazpívat po úvodu před čtením z Písma. Dále se pak zpívá po čtení (jsou-li dvě, musí zpěv být po 1. čtení). Pak následuje promluva, přímluvy a žehnací modlitba, po které je kropení svěcenou vodou a okuřování, k tomu je opět vhodné zpívat. Na závěr je opět prostor pro hudební složku. Při žehnání varhan bývá zvykem, že se koná varhanní koncert. Varhany by tedy měly zaznít až po žehnací modlitbě. Při žehnání zvonů je prostor pro hudební složku také v době, kdy se zvony vytahují na věž a odkud se pak slavnostně poprvé rozezní.

Pobožnosti – Hudba a zpěv jsou při pobožnostech velmi důležité a samozřejmě i zde je třeba dbát na pravidla. Na začátku a na konci by měl zaznít zpěv lidu, mělo by se jednat o lidovou duchovní píseň. Hudba musí jednak být v souladu s charakterem pobožnosti a také s danou částí pobožnosti. Pobožnost by také neměla být v rozporu s liturgickým kalendářem a stejně tak hudba při pobožnosti. Může se tak jednat o pobožnosti k určitému světci, k Panně Marii a podobně, podle toho je též výběr písní. Vždy je ale důležité pravidlo, že při vystavení Nejsvětější Svátosti a před eucharistickým požehnáním se zpívají písně eucharistické.¹⁸

1.5 Personální složení konající hudební funkci při liturgii

Hudba tedy plní při liturgii nezastupitelnou úlohu. Každá část liturgie má své vyjádření a z něj vyplývají různé funkce, o nich pojednává tato kapitola. Nejčastěji leží provedení hudby na bedrech varhaníka a to především při liturgii ve všedním dni. O nedělích a svátcích se však v mnoha farnostech může sejít celá škála hudebníků a zpěváků a slavení liturgie by mělo probíhat podle pravidel.

1.5.1 Kantor

Posláním kantora je starat se o hudbu při liturgii, tato funkce vyžaduje být stále ve střehu. Je v tom směru nejvýznamnějším spolupracovníkem faráře v oblasti liturgie. Zodpovídá za přípravu hudby k liturgii, nácvik zpěvů, notový materiál, výběr písní. A dále pak samozřejmě za provedení. Musí být včas na kůru, tak aby stihl vše připravit a ještě aby se mohl chvíli soustředit. Dbá na to, aby byli všichni včas nastoupení a mohli dobře konat svou funkci. Aby byla hudba při liturgii prvkem sjednocujícím a povznášejícím k Bohu. Vyžaduje to tedy být ve střehu a nemůže si bezstarostně liturgii

¹⁸ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 96-103

prožít, tím se právě od ostatního lidu liší, ale tím i on neméně je na slavení mše svaté účasten. V chvílích, kdy zrovna nevykonává přímo nějakou činnost, by se měl snažit soustředit na prožívání liturgie a být tak příkladem pro ostatní hudebníky.¹⁹

V praxi bývá tato funkce dost často zastávána v jedné osobě žalmisty, varhaníka i kantora.

1.5.2 Žalmista

Díky 2. vatikánskému koncilu byla této funkci vrácena patřičná důležitost a úcta. Je přínosem pokud je žalmista osobitý zpěvák a vykonává pouze tuto funkci, jelikož pak je umožněno zpívat žalm od ambonu. Věřící tak věnují žalmu větší pozornost. Nejen slyší, ale také vidí a mohou tak hlouběji vnímat text. Ve skutečnosti však tuto funkci dost často zastává sám varhaník nebo kantor a podobně.²⁰

Úkolem žalmisty je zazpívat responsoriální žalm a verš před evangeliem. Měl by tak činit srozumitelně a čistě intonovat.²¹ Vhodný přednes umožňuje věřícím nad slovem rozjímat. Žalmista by měl být schopen žalm nejen dobře zazpívat, ale také jej správně vybrat a připravit se. K tomu jsou pro něj opět nezbytné patřičné vědomosti z oblasti liturgiky.²²

1.5.3 Varhaník

V našich chrámech se setkáme nejčastěji se zpěvem za doprovodu varhan, protože tento nástroj velice dobře napomáhá ke společnému zpěvu. Napomáhá k vytvoření společenství a přímo k zpěvu vybízí.²³ Varhany jsou doporučovány při liturgii jako tradiční nástroj, který dodává slavnostní ráz a lesk.²⁴ Samozřejmě je tedy žádoucí, aby byl nástroj v patřičném stavu a aby byly dostačující nejen varhaníkovy hudební schopnosti, ale také liturgické vědomosti. Vše má v liturgii své místo a svůj řád, svou dobu a na jiném místě pak může působit rušivě nebo dokonce nevhodně.

V dnešní době převládá při liturgii u varhan především funkce doprovodu zpěvu. Zpěv tak získává slavnostní ráz. Prostor je však i pro sólovou hru, která podporuje meditaci, zkrášluje liturgii. Především je prostor při úvodu, mezihrách, dohrách. Když však varhany doprovázejí zpěv, neměly by jej nikdy přehlušit. Zpěvy kněze se

¹⁹ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 76-78

²⁰ Srov. PODPERA, R. *Liturgická hudba v sociálním prostředí katolické omše*, str. 26

²¹ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 112

²² Srov. PODPERA, R. *Liturgická hudba v sociálním prostředí katolické omše*, str. 28

²³ Srov. PODPERA, R. *Liturgická hudba v sociálním prostředí katolické omše*, str. 41

²⁴ Srov. *Musicam Sacram* čl. 62

nedoprovázejí.²⁵ Což samozřejmě vychází z hudebních schopností každého varhaníka. Ve většině venkovských kostelích se jedná o dobrovolnickou službu obětavých jedinců, kteří ne vždy jsou absolventi varhanních škol. Mnohdy převzali „pádlo“ po svém předchůdci, který už nebyl schopen dále vykonávat funkci varhaníka, a narychlo se zaučují. V mnoha farnostech se setkáváme s tím, že si varhaníci nepěstují nástupce, ale považují toto místo za svůj monopol až už prostě nemohou pokračovat.

1.5.4 Schola

V původním smyslu tímto termínem „schola“ označujeme skupinu lidí, která „zpívá buď latinský chorál, nebo i české jednohlasé liturgické zpěvy způsobem, který je vlastní chorálu“.²⁶

Vznik schol souvisí se zavedením gregoriánského chorálu, jehož náročnost vyžadovala, aby jej zpívali školení zpěváci. Proto byla zavedena schola cantorum. Tvořilo ji 7 zpěváků, každý měl svůj konkrétní úkol. Tato schola měla pevný řád a organizaci.²⁷

Také v současnosti a v našich podmínkách se schola jako skupina lidí zpívající jednohlasně může uplatnit. Svůj smysl má nejvíce při zpěvu ordinárií, žalmů, antifon a při nácvičce nových písní. Schola se tedy může při zpěvu střídat s lidem nebo zpěv vést.²⁸

V současnosti se termínem „schola“ často označuje skupina lidí, která zpívá křesťanský folk a podobné žánry většinou s kytarou, případně s dalšími nástroji. Převážně se tak uplatňuje mládež. Tyto skupiny fungují často jako společenství a mají velmi důležitou roli v oblasti výchovy. Členové spolu nejen zpívají při mši svaté, ale často organizují adorace, výlety, oživují farnost. Tyto skupiny by měly být tedy citlivě vedeny a usměrňovány, aby jednak jejich vývoj směřoval k esteticky hodnotné hudbě a také, aby tak nepronikal do liturgie kýč. Takovouto „scholu“ by měl vést někdo zkušený, vzdělaný v oblasti liturgie. Žádoucí je, aby všechny složky ve farnosti spolupracovaly a aby vše také konzultovaly s místním farářem.

Mnohdy je zjevná souvislost s vývojem člověka, většinou ke křesťanskému folku tíhnou děti a mládež a postupně s věkem mnoho lidí opět vyhledává spíše klasickou hudbu.

Díky těmto hudebním skupinám se do liturgie dostávají také různé další hudební

²⁵ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 116-117

²⁶ CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 68

²⁷ Srov. KUNETKA, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*, str. 5

²⁸ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 112

nástroje, které je však vždy třeba vybírat tak, aby byly opravdu vhodné, aby nenarušovaly důstojnost chrámu a aby opravdu napomáhaly k duchovnímu povznesení věřících.²⁹

I když je tedy název schola v tomto případě dosti přenesený a mnoho lidí se k těmto prvkům staví kriticky, mají však tato společenství již zmiňovanou důležitou roli v oblasti pastorace. Je vhodné pokud se ke zpěvu těchto skupin může třeba při refrénu přidat také lid.

1.5.6 Chrámový sbor

Posláním sboru bylo v původním významu zpívat vícehlasé skladby na liturgické nebo náboženské texty.³⁰ Vznik sborů spadá do 2. poloviny 9.stol, kdy máme doklady o užití vícehlasu. Zpočátku se vícehlasá hudba musela potýkat s odporem vůči této „novotě“, ale nakonec se stává rovněž velkým pokladem pro hudební vyjádření. V dějinách se pak střídaly etapy, kdy posláním chrámového sboru bylo zpívat při mši svaté ordinária nebo propria. Podle toho jaký druh byl požadován, tvořili autoři své skladby.³¹ V době před 2. vatikánským koncilem zpívaly chrámové sbory především ordinária, kdežto tendence obnovené liturgie je, aby sbor zpíval spíše propria a ordinária byla s účastí lidu.³²

Ovšem uplatnění sboru je při mši vhodné mnoha způsoby a také při dalších příležitostech je vítanou složkou, která dodává slavnostní ráz. Je možné zpívat bez doprovodu nebo za doprovodu varhan či orchestru. Fungování sboru bude poněkud snazší ve městech, ale i v mnoha venkovských farnostech se setkáme se sbory, které mají dobrou úroveň.

1.5.7 Další hudební složky při liturgii

V mnoha farnostech se pak také setkáme s dalšími hudebními složkami. Jednak to bývají sóloví zpěváci, kteří se uplatňují při svatbách, pohřbech, ale i při mši. Stejně tak jako se sólovým zpěvem se setkáváme se sólovou hrou na nástroje, v obou případech je samozřejmě také nutné dbát na vhodný repertoár. Další složkou může být pak také orchestr a dechová hudba, která se uplatní především o slavnostních příležitostech a dechová hudba také při průvodech.

²⁹ Srov. SC 120, *Dokumenty 2. vat. koncilu*, str. 166

³⁰ Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 64

³¹ Srov. KUNETKA, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*, str. 8-10

³² Srov. CIKRLÉ, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*, str. 112.

2 Provozování liturgické hudby v děkanátu Frýdek

2.1 Charakteristika dané oblasti

Děkanát Frýdek patří do ostravsko-opavské diecéze a leží v oblasti Slezska, nacházejí se zde hranice se Slovenskem a Polskem. Tvoří jej farnosti rozkládající se v podhůří Beskyd a jsou to Bruzovice, Dobratice, Dobrá, Domaslavice, Frýdek, Hnojník, Horní Lomná, Jablunkov, Janovice, Morávka, Mosty u Jablunkova, Ropice, Sedliště, Skalice, Střítež u Českého Těšína, Šenov u Ostravy, Třinec, Vendryně, Vratimov.

Centrálním poutním místem tohoto děkanátu je bazilika Navštívení Panny Marie ve Frýdku. Jednotlivé děkanáty ostravsko-opavské diecéze se na tomto poutním místě střídají v průběhu roku o tradičních „malých poutích“ první sobotu v měsíci. Každou tuto malou pouť tedy organizuje jiný děkanát. Záměrem je, aby se zapojily všechny farnosti podle svých možností.

Dalším specifikem této oblasti je dvojjazyčnost některých farností. Jedná se o obce, které byly za 2. světové války poznamenány polským zábořem, kdy se hranice Polska posunula víc na území současného českého státu. Dodnes jsou zde nápisy v polštině i češtině, české i polské školy. Stejně tak i lidé mluví buď polsky, česky nebo místním českopolským dialektem. Proto se zde v některých farnostech konají mše svaté česky i polsky a je zde pravidelný pořad v jakém jazyce se mše slouží, aby se necítila diskriminována žádná strana. Tedy ani polsky ani česky mluvící.

2.2 Provozování liturgické hudby v jednotlivých farnostech

2.2.1 Farnost Morávka

Stručná charakteristika farnosti

Tuto farnost tvoří obce Morávka, Pražmo, Raškovice, Krásná a část Vyšních Lhot. Jedná se o podhorské obce, jejichž společný kostel se nachází v dnešní obci Pražmo. Vznik farnosti však je poněkud staršího data a proto její název poněkud klame, jelikož se nazývá Morávka. Místní kostel je zasvěcen sv. Janu Nepomuckému. Jedná se o poměrně velký kamenný kostel s dobrou akustikou. Mše svaté jsou každý den kromě čtvrtku. V neděli zde bývají za sebou dvě mše v 7h a v 8:40 a dohromady na nich bývá cca 400 lidí. Je zde také mnoho rodin s malými dětmi, proto je jim také věnovaná druhá mše

svatá v 8:40, která je tedy s dětskou katechezí a děti zde také soutěží a plní úkoly. Ve farnosti je jeden varhaník hlavní a jedna výpomocná varhanice. Ve farnosti funguje schola a před půl rokem byl založen chrámový sbor. Dále zde hrává příležitostně dechová hudba. K některým příležitostem bývá zván varhaník a zároveň varhanář z jiné farnosti, který zdejší varhany opravoval a je velmi schopný hudebník. Přes týden zajišťuje hudební složku varhaník nebo varhanice, o nedělích a slavnostech se účastní i další hudební složky.

Místní kněz je absolventem ZUŠ na akordeon a pak v semináři působil jako varhaník. Velmi tedy podporuje hudební dění ve farnosti a také v případě potřeby s hudebníky konzultuje nebo připravuje hudební doprovody. Sám také dává podněty související s liturgickou hudbou.

Ve farnosti je tradice se v době adventní modlit zpívané mariánské hodinky. Jsou to vlastně modlitby bez notového záznamu, které se zde předávaly z generace na generaci v ústním podání. Dnes je to však víceméně záležitost starší generace.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastává varhaník, obvykle je na kůru sám, takže si sám zajišťuje výběr písní, přípravu not, informaci pro lid, co se bude zpívat i provedení.

Varhaník – Pravidelně zde hrává v pátky, soboty a neděle varhaník ve věku 75 let. Hrává také při svátcích a dalších příležitostech. Tuto funkci zastává již cca 50 let. Jak sám uvádí, docházel se učit hrát na varhany 2 roky ke zkušenému varhaníkovi. Pak však už na učení nebyl čas, protože měli doma velké hospodářství a tak už další učení bylo samostudium. Varhaník je v jedné osobě také kantor a žalmista. Je poměrně dobrý zpěvák a vzhledem k věku svou funkci ještě relativně slušně zvládá. Je poměrně silně mariánsky orientován, proto také při sebemenší příležitosti hrává mariánské písně. Ve farnosti se používá jednotný kancionál, ale také se z iniciativy varhaníka v 90. letech vytvořil místní zpěvník převážně z písní ze starého kancionálu. Zpravidla se o nedělních mších na ranní zpívá z těchto farních zpěvníků a na druhé mši z nových kancionálů. Obvykle se střídají dvě ordinária, Břízovo a Olejníkovo.

Přes týden a výjimečných příležitostech zde hrává výpomocná varhanice ve věku 35 let, která vede scholu a chrámový sbor a hraje především na housle. Má základy na klavír a na varhany je samouk. Hraje cca 4 roky. Doprovází zpěv akordy a snaží se hrát také na pedály základní tóny.

Varhany jsou v tomto kostele ve velmi dobrém stavu, nedávno kompletně opravené. Ve farnosti se dbá o to, aby si lid zazpíval.

Žalmista – Tuto funkci zastává varhaník a kantor v jedné osobě. Žalmy tedy zpívá

z kůru od varhan. Používá sbírku responsoriálních žalmů od P. J. Olejníka. Před evangeliem nezpívá verš, ale běžně sloku mešní písně.

Schola – Ve farnosti funguje kytarová schola dětí a mládeže, která pravidelně zpívá při dětské mši svaté v neděli, při větších svátcích jako jsou Vánoce, Velikonoce, připravuje adorace a další pobožnosti pro děti a také tříkrálový koncert a koncert ku příležitosti svátku patrona zdejšího kostela, tedy na pouť. Scholu tvoří cca 15 dětí a mládeže od 7 do 25 let pod vedením ženy ve věku 35 let. Schola zpívá převážně za doprovodu kytar, příležitostně také varhan. Dále využívají flétny zobcové i příčné a housle. Většina členů docházejí nebo už absolvovali hudební školu a učili se hře na nástroje nebo zpěv. O nedělních mších zpívají pravidelně při obětování a na začátek svatého přijímání. O Vánocích a Velikonocích také žalmy a další zpěvy jako jsou třeba výčitky, litanie apod. Při těchto zpěvech spolupracují s chrámovým sborem. Schola zpívá dole na boku u presbytáře, výjimečně na kůru. Repertoár tvoří převážně písně z Hosany a dalších zpěvníků pro mládež a dále třeba také písně z Taizé a příležitostně některé další duchovní písně. Smyslem a cílem je aktivní zapojení dětí a mládeže, které takto mohou vykonávat svou službu Bohu podle svých možností a schopností. Při některých příležitostech má k dispozici texty také lid a mnoho se jich ke zpěvu přidává.

Chrámový sbor – Před rokem se ve farnosti vytvořil chrámový sbor, většina členů zároveň zpívá také ve schole. Počet členů je okolo 15 lidí. Věkové rozpětí je cca 15 – 50 let. Zatím má sbor zastoupeny 3 hlasy, chybí bas a muži jsou jen 3. Repertoár sboru zatím tvoří převážně písně z Taizé a lidové duchovní písně. Sbor spolupracuje se scholou a společně připravují zpěvy na Zelený čtvrtek, Velký pátek, velikonoční vigilií, na půlnoční mši, dále pak také na adoraci na farní den a na tříkrálový koncert. O velikonočním třídením má tento sbor spolu s ostatními členy kytarové scholy opravdu spíše roli klasické scholy. Neboť zpívají jednohlasně žalmy, antifony a výčitky. Chrámový sbor zpívá na kůru.

Další hudební složky – Ve farnosti funguje také *dechová hudba*, která má okolo 10 členů, všichni jsou muži nad 50 let. Hrávají obvykle na pohřbech jednak před mší svatou a pak při průvodu a na hřbitově. Zdejší hřbitov je vzdálen asi 300 m od kostela a cesta vede dosti prudce do kopce, proto je to dosti náročná služba. Dále se dechová hudba zapojuje při průvodu Božího Těla kolem kostela a pak na mši svaté na Boží hod velikonoční, na pouť a na 2. svátek vánoční. Další hudební složkou je zde *sólová hra na housle*, která se obvykle uplatňuje na pohřbech, svatbách a některých pobožnostech jako je třeba pouťová adorace, adorace na farní den a podobně.

2.2.2 Farnost Janovice

Stručná charakteristika farnosti

Tato farnost je spravována administrátorem excurrento – farářem z Morávky. Morávecká a janovická farnost při některých příležitostech spolupracují – například konají společné poutě a zájezdy a jednou za měsíc se koná setkání rodin s dětmi z obou farností. Janovický kostel je zasvěcen sv. Josefovi. Je to dosti velký kostel, jehož kapacita a akustika by pojala daleko větší počet věřících, než se jich zde obvykle schází. Na nedělních bohoslužbách bývá okolo 90 lidí a přes týden cca 20 věřících. Mše jsou zde každý týden v neděli a ve čtvrtek. Na první pátek v měsíci je zde také mše, po které následuje pobožnost s vystavením Nejsvětější Svátosti. Nedělní mše bývají s dětskou katechezí a děti zde také soutěží a plní úkoly. Ve farnosti je jedna varhanice, jeden zpěvák sólista a chrámový sbor. Jsou zde snahy založit malou scholičku. Příležitostně zde hraje hobojista. Občas také zaspívá místní rodačka, která vystudovala operní zpěv a zpravidla tak 2× za rok zde pořádá koncert. Rovněž i zde bývá zván varhaník a zároveň varhanář z jiné farnosti, který zdejší varhany opravoval a je velmi schopný hudebník.

Také zde bývá jednou za měsíc tridentská mše. Slouží ji cizí kněz, který dojíždí do různých farností v tomto regionu, kde o sloužení v tomto ritu projeví zájem. Z této farnosti je tedy také pár přívrženců. Dá se říct, že farnosti se tyto mše dále netýkají, jelikož kněz má i vlastní ministranty a další pomocníky. Na tyto mše se sjíždějí lidé z okolí.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastává varhanice, obvykle je na kůru sama, takže si sama zajišťuje výběr písní, přípravu not, informaci pro lid, co se bude zpívat i provedení.

Varhaník – Pravidelně zde hrává varhanice ve věku přibližně 40 let. Hrává zde 15 let. Nejprve se učila hrát na flétnu, pak se začala sama učit na klávesy a později navštěvovala výuku hry na varhany na církevní hudební škole. Zpívá se z jednotného kancionálu. Nejčastěji se zpívají dvě ordinária, Břízovo a Olejníkovo, ale zavádí se také Pololáníkovo a Ebenovo. Varhany jsou v tomto kostele v poměrně dobrém stavu, v 90. letech byly kompletně opravené.

Žalmista – Tuto funkci obvykle zastává pán ve věku cca 70 let, který zde bývá pravidelně v neděli, občas přes týden a pak taky zpívá o pohřbech. Původně hrál na trubku, pak se ale přeorientoval na zpěv. Při mši svaté zpívá žalm, verš před evangeliem, předzpívává ordinárium. Zpívá na kůru. Někdy zařazuje sólový zpěv k obětování a k přijímání a vede zpěv při mešní písni. Spolupracuje s chrámovým

sborem. Zpívají se zde žalmy od P. J. Olejníka.

Schola – Ve farnosti je snaha vychovat také scholičku. Schází se tak nepravidelně asi 5 dětí od 5 do 12 let pod vedením asi 30 letého tatínka, který hraje na kytaru. Dále také jedna dívka hraje na flétnu. Už připravili nějaké zpěvy na Vánoce a na pouť. Jedná se však zatím o dosti nejisté vystupování. Scholička se takto začala scházet asi před 3 roky, bohužel však bojuje poněkud s nepochopením ze strany některých farníků a prošlo jí také několik dětí, které chodily jen krátce. Ze začátku s dětmi zpívali také například někteří dospělí rodinní příslušníci. V současné době však se jedná spíše o takové „spolčo“, které se snad časem hudebně rozvine.

Chrámový sbor – Chrámový sbor zde funguje již přes 50 let. V současné době má 17 členů. Vede je vitální 80 letá paní, která byla dlouhá léta učitelkou klavíru na ZUŠ. Věkové složení je cca od 30 let do 80 let. Většina členů nemá žádné hudební vzdělání, pár členů se učilo hrát na nějaký nástroj. Ve sboru je drtivá většina žen, pouze dva muži. Jeden je již zmiňovaný sólista žalmista a druhý hrává se sborem také na hoboj. Sbor má tedy přibližně 8 sopránů, 8 altů a jeden tenor. Do repertoáru sboru patří lidové duchovní písně a také čerpají například z archivu Musica Sacra. Sbor zpívá příležitostně o větších slavnostech. Chrámový sbor zpívá na kůru.

Další hudební složky – Ve farnosti bývá součástí liturgie také *sólový zpěv* – častěji zpívá pán viz. žalmista, výjimečně také paní ve věku 30 let, která studovala operní zpěv a nyní jej učí na ZUŠ. Další hudební složkou je zde *sólová hra na hoboj*, která bývá zařazována o větších slavnostech.

2.2.3 Farnost Skalice

Stručná charakteristika farnosti

Tuto farnost tvoří obce Skalice, Baška a také část Raškovic. Jsou zde dva kostely, ve Skalici se nachází kostel sv. Martina. Druhý kostel je v Bašce a je zasvěcen sv. Václavu. V každém z těchto kostelů bývá v neděli přibližně 120 lidí, přes týden okolo 12. Každý kostel má své dění, svá společenství, ale v mnohém spolupracují a pomáhají si. Ve farnosti působí trvalý jáhen, jehož syn působí jako misionář v Tichomoří. Je to muž ve věku do 30 let, vystudoval informatiku a na ostrově Vanuatu učí žáky pracovat s počítačem a také tam působí jako vychovatel. Ve farnosti se tedy snaží mu pomáhat modlitbou a také finančně. Bývají tedy adorace, koncerty, sbírky na tento úmysl. Místní kněz je velice aktivní pracuje s dětmi, mládeží i s dospělými. Po stránce hudební je dobrý zpěvák, dlouhá léta zpíval v různých sborech. Hraje na kytaru. Při mši svaté tedy všechno zpívá a zpěv má své místo také při různých setkáních, kdy kněz mnohdy sám

vezme kytaru a zazpívají si na ministrantské schůzi, v náboženství a podobně. Jedná se o poměrně „živou“ farnost. Funguje zde malá a velká schola. Dá se říct, že ve farnosti jsou 4 varhanice.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastává varhanice, pokud je na kůru sama, což bývá občas přes týden. Jinak je zde většinou spolupráce více lidí, kdy jeden člověk hraje na varhany a další (jeden, někdy i více) vede zpěv, připravuje, co se bude zpívat a podobně.

Varhaník – Ve farnosti hrají 4 varhanice. Ve Skalici je hlavní varhanice paní v důchodovém věku. Paní absolvovala jako dítě 9 let hry na klavír na ZUŠ. Ve 14 letech se začala učit na varhany u zkušeného varhaníka, který se pak stal knězem, výuka trvala 2 roky. Dále pak měla paní jen občas příležitost si zahrát. Až teď posledních 10 let hraje ve skalickém kostele, nejprve jako pomocná varhanice přes týden a teď už 4 roky jako hlavní varhanice. Paní varhanice zpívá jen výjimečně. Nepoužívá pedály. Zařazuje improvizaci a na pohřbech hrává též některé sólové skladby. Další varhanicí je studentka na střední škole, která se učí hrát na varhany na církevní hudební škole. V Bašce je hlavní varhanice také slečna na střední škole, která se učí rovněž hrát na varhany na církevní hudební škole. Začíná zde hrát také její mladší sestra, rovněž studující varhany. Pokud ani jedna nemůže zahrát, vypomáhá hlavní varhanice ze Skalice.

Varhany jsou v kostele ve Skalici v dobrém stavu, nedávno kompletně opravené. V Bašce je potřeba takovou opravu také provést. Ve farnosti se dbá o to, aby si lid zazpíval.

Žalmista – Tuto funkci zastává více lidí, kteří se domlouvají na služby. Jsou to děvčata ze scholy. Někdy se jedná o jednu dívku, někdy třeba dvojice, podle domluvy. Zpívají pak všechny předzpěvy, žalm a verš před evangeliem, na který se ve farnosti dbá.

Schola – Ve farnosti funguje kytarová malá schola a velká schola. Zpravidla zpívají tak 1× měsíčně v obou kostelích. Zpívají pak celou mši a lidé mají k dispozici texty, aby se také mohli přidat. Schola zpívá dole u presbytáře, mají k dispozici aparaturu. Ve farnosti je velice dobrá spolupráce. Scholistky se střídají ve funkci předzpěváků. Studentky varhanice jsou zároveň také ve schole, takže se jedná o častou a úzkou spolupráci.

Chránový sbor – V Bašce funguje Lašský pěvecký smíšený sbor, který také svátečně při liturgii zazpívá. Jeho repertoár tvoří světské i duchovní skladby a s farností spolupracuje například o Vánocích a významných příležitostech. Sbor tvoří více než 40 členů. Z toho je 10 sopránů, 19 altů, 5 tenorů a 7 basů.

Další hudební složky – Přes letní prázdniny jezdí do Skalice na chatu paní ve věku přes

70 let, která vyučuje v Německu operní zpěv. Za svého pobytu také někdy zazpívá při mši, například k obětování nějakou vhodnou árií. Pak také s místními hudebníky konzultuje jejich hudební dovednosti.

2.2.4 Farnost Hnojník

Stručná charakteristika farnosti

V Hnojníku sídlí děkan frýdeckého děkanátu. Tuto farnost tvoří obce Hnojník, Třanovice a Komorní Lhotka. V Hnojníku je kostel Nanebevzetí Panny Marie, v Třanovicích sv. Bartoloměje a v Komorní Lhotce Božského Srdce Páně. Dohromady zde bývá v neděli asi 500 věřících. Přes týden tak 50. Jedná se o dvojjazyčnou farnost. Jsou zde v neděli pravidelně polské i české mše. Přes týden zpravidla závisí na intenci, na přání toho, kdo ji objednává, zda bude mše česky nebo polsky. Při českých mších se používá jednotný český kancionál a při polské rovněž jednotný polský kancionál „*Chwalmy Pana*“, který vznikl před pár lety právě pro tyto dvojjazyčné farnosti v pohraničí. Přes týden bývají dost často mše bez varhan, ale vždy se zpěvem.

Není zde v současné době ani schola ani chrámový sbor. Farnost je však poměrně aktivní. Funguje zde několik společenství, na kterých nechybí ani zpěv. Zajímavostí také je, že v této farnosti jsou v postní době kromě křížových cest také pobožnosti „*Gorzkie żale*“. Jedná se tedy o nedělní pobožnosti v postní době a to právě z toho důvodu, že každá neděle je oslavou zmrtvýchvstání Krista. Ten den tedy není křížová cesta, ale již zmíněná pobožnost, která je celá zpívaná. Součástí je také kázání a vystavení Nejsvětější Svátosti.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastává v kostele v Hnojníku varhaník a zároveň zpěvák. Pokud hraje paní varhanice, což je paní důchodkyně s již poněkud zhoršeným sluchem, pomáhá jí paní – místní pastorační asistentka, která zpívá, pomáhá varhanici s přípravou not a s komunikací s farářem a podobně. V Třanovicích jsou dvě varhanice, které zároveň při hře také zpívají. V Komorní Lhotce je jeden varhaník a zároveň zpěvák nebo zde vypomáhá již zmiňovaná pastorační asistentka.

Varhaník – Dohromady je ve farnosti 5 varhaníků. V Hnojníku je to tedy pán ve věku do 50 let, který studoval na ZUŠ hru na varhany a rovněž zvládá i zpěv. Dále zde pak hrává starší paní ve věku cca 70 let, které pomáhá pastorační asistentka. V Třanovicích hrají dvě mladé dívky ve věku 20 – 25 let, které obě studují na církevní hudební škole varhany a zpěv. V Komorní Lhotce hrává buď varhaník ve věku 45 let, nebo paní důchodkyně z Hnojníku. Varhany jsou ve všech kostelích nedávno kompletně opravené.

Ve farnosti se dbá o to, aby si lid zazpíval.

Žalmista – Tuto funkci zastávají buď varhaníci, nebo pastorační asistentka, která pomáhá starší paní varhanici. Žalmy se tedy zpívají z kůru od varhan. Při české mši se používá sbírka responsoriálních žalmů od P. J. Olejníka. Při polských mších zase je zavedeno to, že zvláště jsou texty a existuje 5 hlavních možností nápěvů, na které se podle vhodnosti texty aplikují.

Další hudební složky – V kostele v Hnojníku občas bývá v neděli *sólová hra na housle*.

2.2.5 Farnost Dobratice

Stručná charakteristika farnosti

Tuto farnost tvoří obce Dobratice a Vojkovice. V Dobratících je kostel sv. Filipa a Jakuba, kde bývají pravidelně každý den kromě úterý mše svaté. Každé pondělí se zde dodržují tiché mše, aby byla slavena mše i tímto způsobem. V neděli se schází na mši okolo 180 věřících. Do farnosti patří také kaple ve Vojkovicích, kde bývají mše sezónně, tak co 14 dní. Je zde harmonium. Ve farnosti jsou 3 varhaníci, chrámový sbor a schola.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastávají obvykle dva varhaníci, jeden hraje a zpívá, druhý mu chystá noty, pomáhá s rejstříky a podává informaci lidem, co se bude zpívat. S třetí varhanicí zpívá její manžel, zpěvák, který vede zpěvy při liturgii.

Varhaník – Pravidelně se zde střídají tři varhaníci. Dva jsou v důchodovém věku, pán a paní, navzájem si pomáhají. Hrávají i přes týden. Třetí varhanice je paní ve věku asi 30 let, která spolupracuje dále také se scholou. Tito varhaníci jsou samouci, nejprve hráli na klavír. Mladší paní varhanice je učitelka klavíru na ZUŠ. O Vánocích a Velikonocích zde také hrává profesionální varhanice, která vede chrámový sbor.

Zajímavé je také, že každý varhaník má své ordinárium, které hrává. A tak se zde spolu s varhaníky střídají ordinária od Břízy, Olejníka a Ebena.

Žalmista – Tuto funkci zastávají varhaníci nebo v případě mladší paní varhanice zpívá její manžel, ten pak zpívá na kůru žalm, ordinária, vede zpěv mešní písně. Obvykle se před evangeliem zpívá sloka mešní písně, o větších svátcích se používá zpěv před evangeliem.

Schola – Asi před rokem se zde začala scházet schola, momentálně má asi 10 členů. Vede je již zmiňovaná mladší varhanice se svým manželem zpěvákem. Zpočátku zpívali jen s varhanami, nyní už i s kytarou. Zpívají i 4 hlasně, například písně z Taizé. Mají

zde tedy zastoupen několika děvčaty soprán a alt. Mužské hlasy jsou pouze jeden tenor a jeden bas, jedná se však o velmi schopné a jisté hlasy.

Chrámový sbor – Ve farnosti zpívá o velkých slavnostech asi 15 - ti členný chrámový sbor. Jedná se zpravidla o zpěvy o Vánocích a Velikonocích. Sbor vede a také sama doprovází na varhany profesionální varhanice.

2.2.6 Farnost Mosty u Jablunkova

Stručná charakteristika farnosti

Jedná se o dvojjazyčnou farnost. Kostel je zasvěcen sv. Hedvice. V neděli je zde na mši svaté dohromady asi 500 lidí. Místní kněz je také varhaník a zpravidla jednou za měsíc si pozve jiného kněze, který slouží mši a on hraje na varhany. Pak také občas sám jako kněz zpívá žalmy. Je jedním z těch, kdo sestavovali polský kancionál pro dvojjazyčné farnosti. Měl na starosti hlavně notový zápis a pak také varhanní doprovody, které teď procházejí druhou kontrolou. Ve farnosti jsou tři varhaníci a jedna schola.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastává varhaník, obvykle je na kůru sám, občas také zpěv vede sám kněz. Běžně se střídají dvě česká a dvě polská ordinária a občas bývají místo sloky písně také Olejníkovy antifony.

Varhaník – Ve farnosti se střídají tři varhaníci. Dva z nich učil hře na varhany sám kněz varhaník. Pravidelně je zde v neděli první mše bez varhan i bez zpěvu a další dvě s doprovodem varhan. Přes týden bývají mše s doprovodem varhan různě podle možností varhaníků, kteří jsou všichni pracující. Vždy zapisují, co hráli, aby se při střídání varhaníků písně za sebou neopakovaly.

Žalmista – Tuto funkci zastává většinou varhaník a kantor v jedné osobě. Občas zpívá žalm i sám kněz a to tedy od ambonu. Na českých mších se zpívají Olejníkovy žalmy. Občas se zpívá také verš před evangeliem.

Schola – Ve farnosti funguje schola dětí a mládeže. Jedná se o 10 – 15 dívek a žen ve věku od 10 až do 35 let. Zpívají za doprovodu kytar a dále používají housle a různé flétny. Zpívají dvojjazyčně, pravidelně každou neděli. Jsou zde v neděli 3 mše první je bez varhan, další je česky a pak polsky. Schola tedy zpívá jeden týden česky na dřívější české mši a další týden polsky na pozdější polské. Zpívají dole u presbytáře. Pravidelně zpívají ordinária, žalm a pak s kytarou k obětování a k přijímání. Dále doprovázejí jednou za měsíc adoraci a pak také je vždy v době postní jednou nebo dvakrát křížová cesta za doprovodu scholy.

Další hudební složky – Několikrát zde zahrála asi 10 letá houslistka – dcera varhaníka.

Se svým tatínkem zahrála např. k obětování, zatím je tato hudební složka v počátcích.

2.2.7 Farnost Sedliště

Stručná charakteristika farnosti

Ve farnosti je velice zajímavý dřevěný kostel Všech svatých. V neděli se zde schází asi 100 věřících. Jsou zde nevelké varhany, které jsou po generální opravě. Místní kněz je hudebník. Hraje na kytaru. Skládá písně a elektronickou hudbu, zabývá se ozvučením. Sám jedno vlastní a poskytuje je například pro školní a samozřejmě také farní akce. Můžeme říct, že zde dochází k úzké spolupráci mezi věřícími a nevěřícími. Kněz se právě snaží o to, aby byl v kontaktu i se školou i s obecním úřadem, aby se společně setkávali i na neformální úrovni. V kostele jsou kromě kancionálů k dispozici také zpěvníky Koinonie a kněz někdy po mši svaté vezme kytaru a farníky některé kytarové písně učí. Farnost Sedliště dosti spolupracuje se sousední farností Bruzovice, která je spravována administrátorem excurrento – právě farářem ze Sedlišť. Ve farnosti jsou dva varhaníci, dvě scholy a také se uplatňuje sólový zpěv a hra na housle.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Funkci kantora zastávají varhaníci. Zpívají se zde ordinária od Olejníka a Břízy.

Varhaník – Jsou zde dva varhaníci. Žena ve věku 37, která hrává v neděli a pak muž ve věku 23 let, ten hrává na středeční mši a pokud je nějaký svátek mimo neděli.

Žalmista – Žalmy zpívá varhaník či varhanice.

Schola – Ve farnosti je asi 3 roky velká a malá schola, zpívají dole. Velká schola navázala na působení dřívější scholy. Má 11 členů, 5 mužů a 6 žen ve věku 18-38 let. Zpívají i vícehlasně. Dále hrají na kytary, basovou kytaru, zobcové flétny a klávesy. Zpívají běžné kytarové písně. Schola zpívá při slavnostních příležitostech.

Pak je zde také scholička, která zpívá pravidelně 1. neděli v měsíci, tvoří ji skupina 11 dětí a rodičů, věkové rozpětí tedy je od 10 až do 36 let, zpívají jednohlasně za doprovodu kytary a různých perkusí.

Další hudební složky – Občas zde hrává na pohřebch houslista. Varhanice studovala sólový zpěv na ZUŠ a občas tedy zařazuje sólové skladby. Další hudební složkou je zde tedy *sólová hra na housle a sólový zpěv*.

2.2.8 Farnost Bruzovice

Stručná charakteristika farnosti

Farnost je spravována administrátorem excurrento farářem ze Sedlišť. Patří zde obce

Bruzovice, Kaňovice, Žermanice, Pazderná. Farní kostel je v Bruzovicích zasvěcen sv. Stanislavovi. V dalších obcích jsou kaple – sv. Hedviky v Kaňovicích, sv. Jana Nepomuckého v Pazderné a Narození Panny Marie v Žermanicích. Je zde dohromady na nedělní mši okolo 150 věřících.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Ordinária zde obvykle předzpívávají muž nebo žena.

Varhaník – Ve farnosti hrají dvě varhanice ve věku cca 30 – 40 let. Jedna z nich je již zmiňovaná varhanice a zpěvačka, která hraje v Bruzovicích na nedělních bohoslužbách nepravidelně kvůli rodinným povinnostem. Druhá varhanice hraje především v kapli v Pazderné.

Žalmista – Žalm zpívá obvykle muž nebo žena, kteří vedou zpěvy po celou dobu mše.

Schola – Při větších slavnostech se zapojuje také schola, která předzpívává žalm a ordinária a zazpívají obvykle také dvě písně s kytarou.

2.2.9 Farnost Šenov

Stručná charakteristika farnosti

Do farnosti patří velký barokní kostel Prozřetelnosti Boží v Šenově a pak moderní 15 let starý filiální kostel sv. Václava ve Václavovicích. Společné nedělní mše svaté slaví asi 380 farníků. Město je v těsném sousedství krajského města Ostrava. Ve farnosti se zpívá z jednotného kancionálu a Šenovského dodatku, což je sbírka oblíbených písní místních farníků ze starších kancionálů. Ve farnosti jsou dva varhaníci a 3 scholy.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Tuto funkci zastává v jedné osobě varhaník nebo schola starších.

Varhaník – Hrají zde dva varhaníci, oba jsou samouci. Mladší asi 30 letý pracující, hraje o nedělích. Druhý je důchodce a hraje přes týden, na pohřbech a střídá se s druhým varhaníkem o nedělích.

Žalmista – Žalmy zpívá varhaník nebo scholy.

Schola – Při kostele v Šenově funguje jedna schola. Vede ji absolvent ZUŠ na klavír, dále se učil také 2 roky na bicí a zpěv rovněž na ZUŠ. Scholu tvoří mládež ve věku 13 – 23 let. Asi 7 mužů a 10 žen. Většina členů také chodila nebo chodí na ZUŠ. Používají tyto nástroje – 2× kytara, bicí souprava, 2× housle, trubka, klávesy. Zpívají občas dvojhlasně, trojhlasně. V současné době schola zpívá vždy 1. neděli v měsíci celou mši kromě ordinárií a pak také na Vánoce a Velikonoce. Zpívají dole u presbytáře. Dbá se na to, aby si zazpíval i lid, proto ordinária jsou vždy klasická a pak také ke svatému přijímání nejprve zpívá lid a schola až po přijímání.

Také se v Šenově vytváří schola rodičů s dětmi a to v souvislosti s Národním eucharistickým kongresem. Snaží se připravit občasně adoraci před nedělní mší svatou.

Dále zde funguje schola u varhan, jedná se o ženy ve věku 25 – 70, vždy v neděli zpívají jednohlasně žalm a ordinárium a na pohřbech vhodné písně dvojhlasně. Vedou také zpěv při mši.

Ve Václavovicích funguje rovněž kytarová schola. Tvoří ji 12 lidí ve věku 7 – 52 let. 2 muži a 10 žen. Většinou zpívají dvojhlasně nebo trojhlasně za doprovodu kytar, altové a příčné flétny, houslí. Schola zpívá jednou za měsíc celou mši na dětské bohoslužbě a pak každou neděli ordinárium a žalm.

2.2.10 Farnost Vendryně

Stručná charakteristika farnosti

Farnost tvoří obce Vendryně, Bystřice, Nýdek. Farní kostel ve Vendryni je zasvěcen sv. Kateřině Alexandrijské. Dále je zde filiální dřevěný kostel Povýšení Svatého Kříže v Bystřici a taktéž dřevěný kostel sv. Mikuláše v Nýdku. Jedná se opět o dvojjazyčnou farnost. Nedělní mše se tedy střídají v polštině a češtině. Dohromady je zde v neděli přibližně 600 lidí na mši svaté. Ve farnosti jsou dva varhaníci a dvě scholy.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Zpěv při mši vede varhaník nebo schola. Používají také jednotný český a polský kancionál. Zpívá se zde v adventu a o Vánocích Olejníkovo ordinárium, v postní době Ebenovo a v ostatních obdobích liturgického roku ordinárium Břízovo.

Varhaník – Ve Vendryni hrává varhanice ve věku asi 23 let, hraje zde druhým rokem. V Bystřici a Nýdku (zde je jen harmonium) hrává už 40 let pán, dnes už v důchodu, který také hodně zpívá a také hrává přes týden v Třinci. Hraje také na pohřbech ve všech kostelích této farnosti a také v Třinci.

Žalmista – V neděle a svátky zpívá ve Vendryni žalmy schola. V Bystřici a Nýdku varhaník.

Schola – Ve Vendryni je schola, která zpívá dvojjazyčně, zpívají v neděle a svátky. Bývají zde také dětské mše. V Bystřici je přibližně druhým rokem malá schola.

2.2.11 Farnost Domaslavice

Stručná charakteristika farnosti

Farnost tvoří obce Horní a Dolní Domaslavice, Soběšovice, Lučina a Dolní Tošanovice. Farní kostel v Domaslavicích je zasvěcen sv. Jakubovi, dále je zde filiální kostel Navštívení Panny Marie v Soběšovicích a kaple sv. Cyrila a Metoděje v Horních

Tošanovicích, kde se mše konají nepravidelně, spíše sezónně. V Domaslavicích byly nedávno kompletně opravené varhany.

Ve zdejší farnosti se dbá na společná setkávání. Konají se společné výlety, poutě. Na faře je velmi útulně zařízena místnost pro nejrůznější setkávání farního společenství. V neděli se sejde na mši svaté přibližně 300 lidí.

Ve zdejší farnosti je také zvykem se v adventu modlit zpívané mariánské hodinky. Další zajímavostí je, že se zde v adventu konají večerní tiché mše, kdy se tedy nezpívá a osvětlení tvoří pouze svíce. Jedná se o tiché mše v pološeru.

Ve farnosti jsou dva varhaníci, schola a zapojují se další hudebníci.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – V Domaslavicích zpívá přes týden paní varhanice, o nedělích zde zpěvy vede profesionální zpěvačka, v Soběšovicích se občas připojují další zpěváci.

Varhaník – Je zde paní varhanice ve věku asi 65 let, která hrává především v Domaslavicích a případně vypomáhá v Soběšovicích. Studovala na lidové konzervatoři klavír a pak se zaučovala na varhany sama. Měla také několik konzultací u patera Olejníka. Jako varhanice působí ve farnosti asi 15 let. V Soběšovicích hrává na varhany 50 letý pan učitel na ZUŠ. Dále se zde zaučuje jedna studentka.

Žalmista – Přes týden zpívá žalmy paní varhanice. V neděli zpívá v Domaslavicích profesionální zpěvačka ve věku asi 48 let, která také vede scholu. V Soběšovicích se střídá více zpěváků.

Další hudební složky – V kostele v Soběšovicích bývá občasné další hudební složka *hra na housle nebo violoncello*. Jedná se o hudebníky – přátele místního varhaníka, který je učitelem na ZUŠ.

2.2.12 Farnost Dobrá

Stručná charakteristika farnosti

Do farnosti Dobrá patří obce Dobrá, Nižní Lhoty a část Vyšních Lhot. Farní kostel v Dobré je zasvěcen sv. Jiří, mše jsou zde každý den, kromě soboty. Nedělních bohoslužeb se účastní přibližně 300 lidí. Kostel byl nedávno celý opraven. Jsou zde také nové varhany. Dále patří do farnosti kaple Navštívení Panny Marie v Nižních Lhotách, mše jsou zde každou sobotu, je zde harmonium. Do správy farnosti patří také dřevěný kostelík sv. Antonína na Prašivé. Jedná se o kostelík na vrcholu kopce Malá Prašivá, cesta zde vede prudce do kopce, lesem asi 3km. Mše zde bývají přes letní prázdniny, scházejí se na ně turisté. Kostelík byl nedávno takřka celý opraven, ale varhany jsou zatím v dosti nedobrému stavu.

Zajímavé je, že tuto farnost pěvecky drží muži, což bývá v okolních farnostech většinou spíše záležitostí žen. Je zde chrámový sbor, kytarová schola, 3 varhaníci a příležitostně komorní orchestr, ale také sólová hra na housle.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Tuto funkci obvykle zastává přes týden varhaník, v neděli je na kůru více lidí, kteří spolupracují.

Varhaník – Ve farnosti hrají pravidelně 2 varhaníci. Hlavní varhaník je asi 70 letý pán, který zároveň i vede chrámový sbor a také skládá hudbu. Působí zde už asi 50 let. Vychoval si také nástupce, což jsou další varhaníci – jeden ve věku 50 let, ten zde hraje příležitostně se sborem a druhý ve věku 30 let, který se střídá s hlavním varhaníkem o nedělích a také hraje přes týden večer. Všichni spolupracují a setkávají se při dalších příležitostech. I když zrovna nehrají na varhany, tak zpívají a různě si pomáhají.

Žalmista – Přes týden zpívá sám varhaník. O nedělích a pohřbech zde bývá tak řečené „FUNUS KOMANDO“ – jsou to muži, kteří zároveň zpívají v chrámovém sboru. V neděli a na pohřbech se scházejí, aby zazpívali žalm, ordinária a vedli zpěv. Dohromady je těchto mužů 12, ale většinou se při daných příležitostech sejde tak 5 zpěváků.

Schola – Ve farnosti funguje schola, kterou vede nejmladší varhaník. Jedná se o 13 lidí ve věku 13 – 29 let. Kromě vedoucího jsou to samé ženy. Zpívají tedy většinou buď jednohlasně, nebo dvojhlasně za doprovodu kytar, dále hrají na příčnou flétnu, několik zobcových fléten a příležitostně i djembe. Zpívají jednou za měsíc a při větších slavnostech. Je zavedeno, že schola zpívá na úvod, před evangeliem, k přinášení darů a na závěr.

Chrámový sbor – Přibližně od roku 1940 zde funguje chrámový sbor. Současný regentschori jej vede minimálně 50 let. Sbor tvoří asi 26 lidí ve věku od 27 do 80 let. Jsou zde rovnoměrně zastoupeny všechny hlasy. Tedy přibližně po šesti je sopránů, altů, tenorů i basů. Sbor zpívá o větších slavnostech – Vánoce, Velikonoce, pouť, ale také někdy i při běžné nedělní mši. Již tradičně zpívají o Vánocích Rybovu Českou mši vánoční – mimo mši svatou. Dále pak také skladby světových i regionálních autorů, například Kolaříka, Mozarta, Haendela. A pak také vlastní skladby jejich regentschori, což je již zmiňovaný asi 70 letý pan varhaník.

Orchestr – S chrámovým sborem hraje o některých slavnostních příležitostech také komorní orchestr. Tvoří jej obvykle 4 housle, viola a violoncello. Jsou to lidé z okolí ve věku 50 let a výše. Scházejí se na pozvání regentschori, aby doprovázeli chrámový sbor.

Další hudební složky – Občas zde hraje v neděli paní na housle. Další hudební složkou

je zde tedy *sólová hra na housle*.

2.2.13 Farnost Třinec

Stručná charakteristika farnosti

Tuto farnost tvoří město Třinec, které leží u hranic s Polskem. Je to tedy také dvojjazyčná farnost a mše svaté jsou zde slouženy pravidelně česky i polsky. Kostel je zasvěcen sv. Albertu. Mše jsou každý den ráno a večer, v neděli jsou 4. Dohromady se na nedělní mši svaté sejde okolo 1100 věřících. V postní době se zde také koná v neděli pobožnost „*Gorzkie żale*“ a to ráno po druhé mši. Zároveň se také tento den odpoledne koná česká pobožnost křížové cesty. Je to také velice „živá“ farnost. Funguje zde mnoho společenství, dbá se o chrámovou hudbu. Je zde chrámový sbor, malá schola, 3 varhaníci a jedna sólová zpěvačka.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Zpěv vedou obvykle varhaníci, ordinária se střídají zpravidla Olejníkovy, Břízovo a Ebenovo. Zpívá se z jednotných kancionálů.

Varhaník – Ve farnosti působí 3 varhaníci. Hlavní varhaník je muž ve věku kolem 50 let. Mnohdy hrává v neděli na všech 4 mších. Přes týden hrává večer, pokud mu to vychází vzhledem k zaměstnání. Je klavírista, na varhany samouk. Dále zde přes týden ráno a na pohřbech hrává varhaník ze sousední vesnice, z farnosti Vendryně. Příležitostně hrává na jedné nedělní mši paní varhanice, která učí na hudební škole klavír.

Žalmista – Obvykle zpívá žalm varhaník, příležitostně schola nebo sbor. Žalmy se většinou zpívají Olejníkovy, občas Pololánkovy. Před evangeliem je zvykem zpívat verš.

Schola – Je zde malá schola, kterou tvoří děti a mládež od 5 do 18 let. Zpívají každou třetí neděli na mši v 10h. Zpívají jednou polsky a další mši zase česky. Doprovází je dvě kytary, housle, baskytara a cajon. Zpívají u varhan a pomáhají se zpěvem ordinária, žalmu a dalších zpěvů.

Chrámový sbor – Ve farnosti funguje 15 let chrámový sbor LAUDAMUS, který navázal na působení českého a polského sboru, které zde fungovaly asi 60 let. Sbor má 32 členů od 15 do 65 let. Je zde 12 sopránů, 10 altů, 4 tenory a 6 basů. Sbor pravidelně zpívá při mši svaté každou první neděli v měsíci, na Boží hod vánoční, velikonoční a při dalších významnějších příležitostech. Běžně zpívají ve mši ordinária, žalmy, verš před evangeliem a to tedy jednohlasně. Při obětování a k přijímání dávají prostor zpěvu lidu. Při ostatních vstupech zpívá sbor skladby autorů všech období od starší duchovní hudby

až po současnost. Zpívají buď za doprovodu varhan, příležitostně také houslí nebo a capella.

2.2.14 Farnost Ropice

Stručná charakteristika farnosti

Farnost je dvojjazyčná, mše jsou tedy také střídavě česky a polsky. Farní kostel Zvěstování Páně navštěvuje o nedělní mši svaté okolo 110 farníků. V této obci je mnoho evangelíků, z celkového počtu lidí hlásících se ke křesťanskému vyznání jsou dvě třetiny evangelíků a jedna třetina římskokatolického vyznání. Ve farnosti je jedna varhanice a schola. Dbá se zde na funkci žalmisty.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Zpěv vede v neděli varhanice. Přes týden obvykle předzpívává kostelník.

Varhaník – Je zde jedna paní varhanice ve věku asi 50 let, hrává v neděli a o slavnostech.

Žalmista – Žalm zpívá na české mši varhanice, na polské jedna paní ze scholy. Obě zpívají žalm od ambonu bez doprovodu. Stejně tak se zde dodržuje také zpěv verše před evangeliem.

Schola – V neděli zde zpívá schola, kterou tvoří skupina 16 lidí, jsou to děti, mládež i maminky dohromady. Zpívají za doprovodu kytar, někdy i fléten. Zpívají pravidelně k obětování a po svatém přijímání.

2.2.15 Farnost Střítež

Stručná charakteristika farnosti

Farnost je spravována farářem z Ropice, tedy administrátorem excurrento. Je zde farní kostel sv. Michaela Archanděla ve Stříteži a filiální dřevěný kostel Božího Těla v Gutech. Opět je to dvojjazyčná farnost. Stejně jako v Ropici, také zdejší obyvatelstvo je ze dvou třetin evangelického a z jedné třetiny římskokatolického vyznání. Nedělních bohoslužeb se účastní okolo 200 lidí. Ve farnosti je jedna varhanice a schola. Také zde se dodržuje funkce žalmisty.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Zpěv vede ve Stříteži varhanice, v Gutech se střídají dvě zpěvačky.

Varhaník – Ve Stříteži hraje pravidelně paní ve věku asi 40 let, příležitostně hrává také v Gutech, kde je funkční pouze keyboard. Mše jsou v Gutech většinou bez doprovodu varhan a to i v neděli.

Žalmista – Ve Stříteži žalm zpívá varhanice, v Gutech některá ze dvou zpěvaček. Stejně

jako v Ropici se zde zpívá žalm a verš před evangeliem od ambonu.

Schola – Příležitostně zpívá v Gutech také schola. Zpívají za doprovodu kytar a fléten. Scholu tvoří přibližně 15 členů, jedná se o děti, mládež i maminky.

2.2.16 Farnost Vratimov

Stručná charakteristika farnosti

Farnost tvoří město Vratimov a vesnice Řepiště. Ve Vratimově je farní kostel zasvěcen sv. Janu Křtiteli, město se nachází již v těsné blízkosti krajského města Ostrava. Mše jsou zde každý den kromě pondělí, na nedělní mši svaté bývá asi 160 věřících. V Řepištích je filiální dřevěný kostel sv. Michaela Archanděla, mše jsou zde pouze v neděli, navštěvuje je okolo 80 farníků. Farnost má dva varhaníky, jednu scholu a chrámový sbor.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Zpěv vedou většinou varhaníci, v neděli a ve svátky schola nebo sbor. Většinou se zpívá ordinárium Olejníkovo, Břízovo a Ebenovo. V adventu a v postním období se zpívá ordinárium P. F. Holíka a například na pouť Velehradské ordinárium.

Varhaník – Jsou zde 2 varhaníci. Ve Vratimově hrává paní ve věku asi 40 let, také vede scholu. Studovala 10 let klavír a 2 roky varhany na ZUŠ a soukromě se vyučovala sólový zpěv. V Řepištích je varhaník, který absolvoval ZUŠ na varhany.

Žalmista – Žalm zpívá schola nebo varhaníci. Většinou se zpívají Olejníkovy žalmy. Před evangeliem se ve Vratimově zpívá verš, v Řepištích sloka písně.

Schola – Funguje zde asi 13 členná schola, 12 žen a jeden muž, věkové rozpětí je 13-59 let. Schola zpívá s varhanami nebo a capella. Repertoár tvoří například gregoriánské chorály, renesanční, barokní, klasicistní, romantické skladby, dále současné (např. zpěvy soudobých skladatelů, zpěvy z Taizé, apod). Zpívají česky a latinsky. Sbor zpívá pravidelně o nedělích, případně některých slavnostech, svátcích, apod. Příležitostně cca 1× ročně schola uspořádá koncert se zařazením varhanní hudby, zpěvů a recitace (hudebně – meditační pásmo), např. Adventní koncert, Postní křížová cesta, apod.

Chrámový sbor – V Řepištích zpívá o větších slavnostech Svatomichaelský pěvecký sbor Řepiště. Má přes 30 členů ve věku od 30 let a výše. Sbor má přibližně 10 sopránů, 10 altů, 7 tenorů a 5 basů. Tento sbor funguje 5 let při obci Řepiště, má tedy v repertoáru skladby světské i duchovní. S farností spolupracuje příležitostně.

2.2.17 Farnost Frýdek

Stručná charakteristika farnosti

Farnost Frýdek je děkanátní město, děkan sídlí v Hnojníku. Město Frýdek tvoří dvojměstí s Místkem, jedná se tedy o Frýdek – Místek, ale Místek už tvoří samostatný místecký děkanát. Farnost spravují redemptoristé, kteří zde mají klášter. Do farnosti patří kromě Frýdku také Staré Město a Lískovec. Ve Frýdku je farní kostel sv. Jana Křtitele a bazilika Navštívení Panny Marie, která je srdcem děkanátu a velmi významným poutním místem pro celou ostravsko-opavskou diecézi. Mše svaté se v těchto kostelích střídají. V letním období se konají mše svaté v bazilice a ve farním kostele jsou pohřby. V zimním období jsou běžné mše ve farním kostele a většina slavností a jiných příležitostí bývá v bazilice. Konají se zde také pravidelně prvosobotní poutě, které připravuje pokaždé jiný děkanát ostravsko-opavské diecéze. Dále do farnosti patří filiální kostel Šimona a Judy v Lískovci a sv. Josefa ve Starém Městě.

Nedělních bohoslužeb se účastní asi 1050 věřících. Frýdek má přes 30 tisíc obyvatel a kromě věřících římskokatolického vyznání je zde také několik protestantských církví.

Ve farnosti je dohromady asi 8 varhaníků, ne všichni se však zapojují pravidelně. Další se učí. Fungují zde 4 scholy, které se pravidelně střídají na nedělní mši v 10h a pak je zde také chrámový sbor.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Většinou zastává funkci kantora varhaník.

Varhaník – V současné době se ve farnosti nejčastěji střídají 4 varhanice a občas se zapojí ještě i další 4 varhaníci. Hlavní je varhanice ve věku asi 27 let, která vystudovala na konzervatoři zpěv a hru na varhany a dále zpěv studuje. Působí zde asi 2 roky. Vede také chrámový sbor. Je velice schopná zpěvačka.

Další varhanice jsou většinou klavíristky a na varhany samouci. Všechny jsou ve věku do 50 let. Příležitostně zde hrává ještě 30 letý varhaník, který rovněž absolvoval na konzervatoři hru na varhany.

Tato praxe je ve Frýdku druhým rokem, předtím zde bylo působení varhanice dlouhá léta poněkud problematické. Nyní získává farnost po této stránce velmi dobrou úroveň.

Žalmista – Běžně přes týden zajišťuje zpěv ten, kdo hrává na varhany. V neděli na hlavní mši v 10h zpívají žalmy scholy, v jedné z nich bývá někdy zvykem, že jeden zpěvák jde k ambonu zazpívat žalm a verš před evangeliem. Dále zde občasně plní roli žalmisty pan kostelník, který také zazpívá žalm a verš před evangeliem od ambonu.

Schola – Jsou zde 4 scholy, které se střídají v doprovázení nedělní mše svaté v 10h. Zpívají dole u presbytáře. Tyto scholy jsou ve třech případech scholy mládeže a dospělých, čtvrtá schola je označována jako scholička, vychovává nové zpěváky. Má asi 20 členů ve věku 7 – 17 let. S hudebním doprovodem jim pomáhají někteří starší členové ostatních schol. Zpívají tedy za doprovodu kytar, baskytary a keyboardu. Dále zde hrají také 2 flétny a troje housle. Scholičku vede paní ve věku cca 27 let, která studovala 14 let zpěv, nejprve operní a pak muzikálový. Zpívají kytarové písně z běžně dostupných zpěvníků, používají také internetové zdroje písní a vlastní tvorbu jedné z dalších schol. Texty při mši promítají, aby lidé s nimi mohli zpívat.

Dále zde fungují tři scholy, které mají už poněkud svůj styl. Každá tedy zpívá jinou neděli. Jedná se o scholy Venimus, Didaché a Efrém.

Schola Venimus funguje asi 12 let, má okolo 12 členů. Nikdo z nich se nepovažuje za vedoucího scholy. Většina z nich jsou samouci a někteří jsou absolventi nebo ještě žáci hudebních škol. Používají tyto nástroje: akustická kytara, elektrická basa, klávesy, housle, flétny (příčné, zobcové, altové). Orffovy nástroje. Hlasové zastoupení je asi 7 sopránů, 3 alty a 2 tenory. Jsou dosti kreativní v aranžích, písně zpívají z běžných zpěvníků, jako jsou Hosana, Koinonie, Celým srdcem, pak také písně převzaté od jiných křesťanských skupin a některé staré duchovní písně. Někdy také zpívají za doprovodu varhan.

Schola Didaché působí ve farnosti asi 28 let. Nyní ji vede 40 letý muž, absolvent ZUŠ na housle, zpěvák a skladatel písní. Schola má 10 – 14 členů ve věku 17 – 55 let. Zpívají vícehlasně. Mají mnoho písní z vlastní tvorby nebo také z běžných zpěvníků. Používají akustické kytary, elektrickou kytaru, baskytary, klávesy, housle, různé flétny a saxofony. Zpravidla zpívají celou mši a texty promítají na plátno. Mají některé žalmy vlastní zhudebněné. Pokud tedy připadá na neděli žalm, který zhudebněný mají, zpívají tedy vlastní kytarový žalm. Jinak však běžně zpívá vedoucí scholy Olejníkův žalm a zpěv před evangeliem z ambonu.

Schola Efrém funguje s různými obměnami už přibližně 30 let. V současné době ji tvoří 8 členů ve věku 23 – 50 let. Většinou zpívají jednohlasně, aby s nimi mohl zpívat lid, u známějších refrénů zpívají trojhlasně. Texty promítají na plátno. Instrumentální doprovod tvoří 2 kytary, baskytara, housle, klávesy, conga. Zpívají celou mši. Mají vlastní ordinarium (s písemným schválením biskupa Františka V. Lobkowicze pro užívání při liturgii). Žalm zpívají nejčastěji Olejníkův od ambonu bez doprovodu, nebo používají vlastní zhudebnění žalmů. Také zpívají verš před evangeliem. Repertoár tvoří běžné kytarové písně. Mají vytvořenou vlastní sbírku těchto písní, kterou používají také

ostatní scholy farnosti.

Velká spolupráce těchto schol je na Velikonoce, kdy se scholy spojí a společně zpívají od Květné neděle až po slavnost Zmrtvýchvstání Páně všechny žalmy, antifony, výčitky a další zpěvy. Rovněž se zde zavedly na Květnou neděli a Velký pátek zpívané pašije, které rovněž zpívá tato scholová „fúze“. Jedná se o velice hezkou spolupráci.

Chrámový sbor – Chrámový sbor má ve farnosti dlouholetou tradici, ten současný trvá nepřetržitě od roku 1985. V současné době jej tvoří asi 12 lidí ve věku 17 – 70. Jsou zde většinou 3 soprány, 3 alty, 2 tenory a 4 basy. Asi půl roku je vede současná hlavní varhanice, která má v úmyslu se sborem zpívat chorály, antifony, žalmy. Její snahou je vést sbor k tradiční církevní hudbě.

Další hudební složky – V adventu zde vytvořili z řad dětí a mládeže menší orchestřík, který se uplatnil při rorátních mších. Tyto snahy jsou na počátku.

2.2.18 Farnost Jablunkov

Stručná charakteristika farnosti

Jedná se o velice „živou“ dvojjazyčnou farnost. Tvoří ji město Jablunkov a vesnice Hřčava, Bukovec a Písek. Město Jablunkov má skoro 6 tisíc lidí a z toho je podle posledního sčítání 1900 lidí, kteří se účastní nedělní mše svaté. Je zde farní kostel Božího Těla, kde jsou každý den mše, v pondělí a úterý jsou zde mše jen ráno, další dny i večer a v neděli jsou mše svaté 4. Ve farnosti jsou 3 kněží a také jim vypomáhají otcové františkáni, kteří v Jablunkově působí. Ve městě je také klášter sester Alžbětinek, které zde mají domov pro důchodce a vlastní klášterní kostel. Mše svaté zde slouží otcové františkáni. Dále k farnosti patří dřevěný kostel sv. Cyrila a Metoděje na Hřčavě, kde je mše každou neděli a na první pátek v měsíci. Dále je zde nedávno postavený kostel Božího Milosrdenství v Písku, kde jsou také mše každou neděli, pak také v úterý a každý první pátek a sobotu v měsíci. Třetí vesnicí je Bukovec. Kostel je zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie, v neděli jej navštěvuje okolo 500 věřících. Jsou zde v neděli 2 mše, dále je mše v úterý a ve čtvrtek a každý první pátek a sobotu v měsíci.

Místní farář dbá na to, aby každá mše byla s doprovodem varhan. Tak početně silná farnost umožňuje to, že jsou zde zaměstnány 2 varhanice na půl úvazku, které hrají ve farním kostele. Jedná se o 2 sestry Alžbětinky, které jsou zároveň i rodné sestry. Obě jsou hudebně vzdělané v oboru varhan, regentschori a dále co se týče církevní hudby. Obě také vedly nějaký čas místní farní chrámový sbor.

Ve farnosti je při farním kostele činný jeden chrámový sbor český a jeden polský, jedna schola česká a jedna polská, jsou zde 2 varhanice, ale zapojují se i další.

Příležitostně se zapojuje také dechová hudba a další sbory. Velká spolupráce je při průvodech Božího Těla, které jsou zde velmi slavné, když je zde kostel právě Božího Těla. Jedná se o velké průvody městem, kdy hraje dechová hudba, zpívá zvlášť polský sbor a zvlášť český sbor a pak také zpívají společně většinou latinsky. Jedná se o velkou událost a velkou spolupráci.

V kostelích na Hrčavě, Bukovci a Písku zajišťují hudbu další hudebníci. Na Hrčavě je malý dřevěný kostelík, kde je pouze keyboard, hrává zde paní ve věku 30 let, která také zpívá žalmy a vede všechny zpěvy. V Bukovci je také jedna paní varhanice ve věku kolem 30 let a vždy jí na každé mši vypomáhají obvykle tak 2 nebo 3 zpěvačky ze scholy. Schola zde zpívá u varhan a jednak vede zpěvy a pak také zpívá žalm a verš před evangeliem. V neděli zařazují také k přijímání a někdy i k obětování píseň s kytarou.

Zastoupení jednotlivých funkcí v hudební složce

Kantor – Převážně vedou zpěv varhaníci.

Varhaník – V Jablunkově hrávají dvě řeholní sestry, občas jeden pan varhaník a další varhaníci se zaučují. V kostelích v Bukovci, Písku a na Hrčavě jsou další varhaníci.

Žalmista – Většinou zpívají žalm varhaníci, na mších se scholou, zpívá žalm schola.

Schola – Je zde polská a česká schola. Českou scholu tvoří 32 dívek ve věku 7 – 26 let, funguje ve farnosti už 33 let. Mnozí členové se učí hře na nástroj. Zpívají většinou dvojhlasně za doprovodu kytar, fléten, klavíru, kjonu, tamburíny, vajíčka a houslí. Zpívají pravidelně každou nedělní mši a každou střední mši pro děti a první čtvrtky v měsíci. V měsíci květnu zpívají 3× týdně na májových pobožnostech a mších svatých, to stejné platí i v měsíci říjnu v rámci růžencových pobožností. Zpívají také na křížových cestách vždy v pátek, sobotu a neděli. A v době adventní ještě na rorátních mších svatých. Organizují Večery chval. Při mši zpívají vždy s varhanami ordinária, žalm a aleluja před evangeliem, dále píseň s kytarou na přijímání a po přijímání. Když se jedná o mládežnickou mši nebo např. mši na zahájení školního roku pro děti zpívají celou mši - vše s kytarou bez varhaníka. Schola zpívá vždy dole u presbytáře.

Chrámový sbor – Je zde polský a český farní sbor. Polský má 35 členů ve věku 40 – 85 let, z toho je 10 sopránů, 10 altů, 8 tenorů a 7 basů. Sbor zpívá při větších svátcích v průběhu celého liturgického roku, počínaje Vánočními svátky, přes postní dobu, Pašije, Velikonoce, Seslání Ducha svatého, Boží Tělo (zdejší pouť), Krista Krále, dále 1. svaté přijímání, biřmování, v květnu a v říjnu fatimské pobožnosti a další příležitosti. Někdy zpívají 3 – 4 písně v rámci propria, někdy ordinarium, záleží na příležitosti. V naprosté většině zpívají úpravy pro 4hlasý sbor. Při mši většinou zpívají a capella,

občas s varhanami. Na Vánoce a Velikonoce nebo koncerty se sborem hrává malá skupina instrumentalistů - 4 housle, viola, violoncello, příčná flétna. V repertoáru mají několik mešních ordinárií, např. Velikonoční mši (Stanislaw Bogunia, s varhanami a houslemi), Missa pastoralis (Brixii, s varhanami a orchestrem), Missa de Angelis (W. Menschick, a capella).

2.2.19 Farnost Horní Lomná

Stručná charakteristika farnosti

Jedná se o vesnici poněkud „na kraji světa“, která leží v úzkém údolí obklopená horami. Kostel se nachází také poněkud v terénu, je zasvěcen sv. Kříži a nedávno byly provedeny rozsáhlé opravy kostela i areálu. Kostel je na kopci a pod ním je kaplička Panny Marie ve skále a pramen, který nikdy nezamrzá, a lidé si zde chodí pro vodu z celé vesnice. Je to velice zajímavé místo, které přitahuje také mnoho poutníků nebo lidí, kteří zde jezdí na rekreaci. Jedná se také o dvojjazyčnou farnost a mše se tu tedy pravidelně střídají v polštině a češtině. V neděli zde bývá obvykle kolem 200 lidí na mši svaté. Ve farnosti je jeden varhaník a schola.

Kantor – V neděli vede zpěv varhaník, přes týden jsou mše bez varhan, ale se zpěvem, který vedou „babičky“. Ordinária se zde při české mši střídají Břízovo, Olejníkovo a Ebenovo. Používají se jednotné kancionály – tedy český a polský.

Varhaník – Hraje zde varhaník asi ve věku 40 let, který je původně kytarista, a vede také scholu. Na varhany se začal učit asi před 4 roky, když zdejší varhaník náhle zemřel. V kostele při mši hraje třetí rok. Jak uvádí, snaží se hrát z not, ale dost toho také zvládá podle sluchu. Začíná také hrát pedály. Varhany však vyžadují opravu.

Žalmista – Žalmy zpívá varhaník. Používá sbírku žalmů Olejníkovu nebo příležitostně i jiných autorů. Před evangeliem zpívá verš.

Schola – V neděli zde zpívá také schola a to na obou mších. Na první jsou běžně tak 4 děvčata ze scholy ve věku kolem 15 let, zpívají na kůru s varhaníkem. Ten je obvykle na kytaru, občas hraje také flétna. Tato schola zůstává i na další mši, kde se přidávají také dřívější členky scholy a je jich tak okolo 10. O větších slavostech se rozroste schola i o další bývalé členky a je jich obvykle minimálně 15.

2.3 Shrnutí

V mnoha farnostech je funkce varhaníka, kantora a žalmisty v jedné osobě a to především přes týden. V neděli se zapojují i další zpěváci a někde i celá schola.

V následující tabulce je zachyceno kolik je v jednotlivých farnostech varhaníků, kdo vede zpěv při liturgii, kdo a kde zpívá žalm a zda se v jednotlivých farnostech zpívá před evangeliem verš, sloka nebo se příležitostně vyskytují obě tyto možnosti. Je zde také uvedeno v kolika kostelích či kaplích bývají pravidelně slouženy mše a zda se jedná o farnosti jednojazyčné nebo dvoujazyčné.

Tab.č.2: Zastoupení funkce varhaníka, kantora a žalmisty

Farnost (počet kostelů nebo kaplí, české/polské mše)	Varhaník	Kantor	Žalmista (místo, odkud žalm zpívá: A–ambon, K–kůr, D–dole u presbytáře)	Verš před evangeliem–V, sloka písně–S
Bruzovice (4,č)	2	Varhaník, zpěváci	Varhaník(K),zpěváci(K)	
Dobrá (2,č)	2	Varhaník, zpěváci,sbor	Varhaník(K), zpěváci(K), sbor(K)	S
Dobratice (2,č)	3	Varhaník, zpěvák	Varhaník(K), zpěvák(K)	S,V
Domaslavice (3,č)	2	Varhaník, zpěváci	Varhaník(K), zpěváci(K)	S
Frýdek (3,č)	4-7	Varhaník, schola, zpěváci	Varhaník(K), schola(D), zpěváci(A), kostelník(A)	S,V
Skalice (2,č)	4	Varhaník, schola	Varhaník(K), schola(K)	V
Janovice (1,č)	1	Varhaník	Zpěvák(K)	S,V
Hnojník (3,č/p)	5	Varhaník, zpěvačka	Varhaník(K), zpěvačka(K)	S
Střítež (2,č/p)	1	Varhanice, zpěvačka	Varhanice(A), zpěvačka(A)	V
Jablunkov (4,č/p)	2	Varhaník, schola, sbor	Varhaník(K), schola(D), sbor(K)	V
Horní Lomná (1,č/p)	1	Varhaník, farníci	Varhaník(K)	V
Morávka (1,č)	2	Varhaník	Varhaník(K), schola(D,K)	S
Mosty u Jab.(1,č/p)	3	Varhaník, kněz	Varhaník(K), kněz(A)	S,V
Šenov (2,č)	2	Varhaník, schola	Varhaník(K), schola(K)	S
Třinec (1,č/p)	3	Varhaník, schola, sbor	Varhaník(K), schola(K), sbor(K)	V
Ropice (1,č/p)	1	Varhaník, kostelník	Varhaník(A), kostelník(A)	V
Vendryně (3,č/p)	2	Varhaník, schola	Varhaník(K), schola(D)	S,V
Vratimov (2,č)	2	Varhaník, schola	Varhaník(K), schola(K)	S,V
Sedliště (1,č)	2	Varhaník	varhaník(K)	S

Kantor – Ve většině farností vede zpěv varhaník. V neděli je v některých farnostech běžné, že sólové zpěvy zajišťuje zpěvák, někde také vede zpěvy schola nebo sbor. Většinou se zpívá z jednotného kancionálu českého a polského. Ve dvou farnostech si farníci vytvořili sbírku oblíbených písní ze starého kancionálu a ty se občas používají spolu s kancionálem novým. V mnoha farnostech je zavedena také ještě i jiná píseň než z kancionálu, většinou k patronu místního kostela, která se zpívá o pouti nebo například Sbohem má radosti, na závěr mše.

Varhaník – V každé farnosti je alespoň jeden varhaník. Pouze ve dvou kostelích se v neděli většinou zpívá bez varhan, jsou to farnosti, kde je více kostelů a je nad rámec možností varhaníka, hrát na všech mších. Ve většině farností, kde je starší varhaník

hrává i někdo mladší nebo se zaučují studenti. V ostatních farnostech se jedná o mladší varhaníky. Zaznamenala jsem také spolupráci varhaníků mezi různými farnostmi. Ve třech farnostech jsou zavedeny záměrně také tiché mše bez zpěvu a bez varhan a to pravidelně jeden den v týdnu a nebo v jedné farnosti vždy v adventu večer.

Žalmista – Ve dvou farnostech se běžně zpívá od ambonu žalm a verš před evangeliem. V další jedné farnosti se od ambonu žalm zpívá příležitostně. Jinak většinou zpívá žalm sám varhaník nebo další zpěváci z kůru, někde schola na boku u presbytáře.

V následující tabulce jsou zaznamenány další hudební složky, které se na liturgii podílejí. Jedná se tedy o chrámový sbor, scholu, sólový zpěv a hru na hudební nástroje, dechovou hudbu a orchestr. Také je zde uvedeno, zda schola funguje jako tradiční schola, tedy zda napomáhá ke zpěvu lidu, předzpívává žalmy, ordinária a podobně nebo funguje jako jen kytarová schola a nebo plní obě funkce.

Tab.č 3: Zastoupení ostatních hudebních složek v liturgii

Farnost	Chrámový sbor	Schola – tradiční (T), kytarová(K)	Sólový zpěv	Sólová hra	Dechová hudba	Orchestr
Bruzovice	1	1×K	–	–	–	–
Dobrá	1	1×K	–	housle	–	1
Dobratice	1	1×K+T	–	–	–	–
Domaslavice	–	1×K+T	–	housle, violoncello	–	–
Frýdek	1	4×K+T	1	–	–	–
Skalice	–	2×K+T	–	–	–	–
Janovice	1	1×K	2	hoboj	–	–
Hnojník	–	–	–	housle	–	–
Střítež	–	1×K	–	–	–	–
Jablunkov	2	3×K+T	1	–	1	1
Horní Lomná	–	1×K	–	–	–	–
Morávka	1	1×K+T	–	housle	1	–
Mosty u Jablunkova	–	1×K+T	–	housle	–	–
Šenov	–	2×K+T, 1×K	–	–	–	–
Třinec	1	1×K+T	1	–	–	–
Ropice	–	1×K	–	–	–	–
Vendryně	–	2×K+T	–	–	–	–
Vratimov	1	1×T	–	–	–	–
Sedliště	–	2×K	1	housle	–	–

Schola – Ve většině farností se jedná o kytarovou scholu, která však mnohdy zajišťuje i další zpěvy s varhanami nebo i v příslušném období bez varhan, jednohlasně a má vlastně funkci i tradiční scholy, v jednom případě schola zpívá výhradně s varhanami,

ale označila bych ji spíše za chrámový sbor. Pouze v jedné farnosti schola v současné době není, ale s dětmi a mládeží se zde také pracuje a zpěv zde má také své místo.

Chrámový sbor – v několika farnostech již chrámový sbor zanikl. Někde se však rozvíjí sbory, které zasluhují obdiv. V 9 farnostech z 19 funguje ve frýdeckém děkanátu chrámový sbor. Zpívají při slavnostních příležitostech a v některých farnostech také pravidelně o nedělní mši, například jednou za měsíc. Jindy mnoho členů vypomáhá varhaníkovi se zpěvem a podobně.

Další hudební složky – Ve většině farností se vyskytují příležitostně i další hudební složky, například sólový zpěv, sólový nástroj, dechová hudba a podobně. Jsou uplatňovány při příležitostech, ke kterým jsou nejvhodnější. Například dechová hudba při průvodech a podobně.

Závěr

Cílem mé práce bylo zmapovat provozování liturgické hudby v děkanátu Frýdek. Zaměřila jsem se na to, kdo všechno zajišťuje hudební složku při mši svaté, při jakých dalších příležitostech se liturgická hudba ve farnosti uplatňuje. V mnoha farnostech frýdeckého děkanátu funguje krásná spolupráce celého farního společenství. Někde je třeba větší spolupráce jen mezi některými složkami, které vytvářejí pestrou hudební škálu. V žádné farnosti nejsou zastoupeny jednotlivé funkce různými lidmi a zvláště přes týden je hudba při liturgii v režii jednoho člověka. V neděli se však ve většině farností podílí na liturgické hudební složce více lidí.

Jednotlivé farnosti jsem navštívila a ve většině případů jsem se setkala se správcem farnosti, který mi formou rozhovoru nastínil situaci a poskytl mi kontakty na místní hudebníky. Ne všichni kněží mě však byli ochotni přijmout nebo nebyli k zastižení, s těmi jsem pak jednala buď telefonicky, nebo emailem. Stejně tak probíhala komunikace s hudebníky, s mnoha jsem se osobně setkala, s dalšími jsem telefonovala nebo komunikovala formou emailu. Souhrnně ale mohu poznamenat, že většina kněží a hudebníků projevila vstřícnost a srdečnost a byli ochotni mě seznámit se situací v jejich farnosti. Díky tomu jsem mohla sestavit „obraz“ hudební složky liturgie této oblasti. Často se jedná o spolupráci a provázanost mnoha funkcí, proto mi mnohdy byl schopen takřka všechny potřebné informace poskytnout jeden člověk, například varhaník, regentschori nebo třeba pan farář. Snažila jsem se však mít informace z více pohledů, vždy minimálně z pohledu kněze a jednoho hudebníka. V některých případech se mi podařilo získat poměrně dost informací, u některých farností jsou poznatky poněkud stručnější, mým cílem však bylo především zaznamenat zastoupení uvedených funkcí.

Ve všech farnostech má liturgická hudební složka perspektivu. Všude je považována za důležitou součást liturgie. Usiluje se o dobrou úroveň a spolupráci. Ve farnostech se zapojuje také mládež a děti a jsou vedeni a podporováni ke zpěvu a hraní na hudební nástroje. Všichni hudebníci, s kterými jsem jednala, si uvědomují, že se jedná o Bohopoctu a je patrné, že vykonávají svou službu obětavě a s pokorou.

Seznam použitých zdrojů

Primární literatura a prameny:

CIKRLE, K.; SEHNAL, J. *Příručka pro varhaníky*. 2. vydání, Rosice: Gloria, dotisk 2006. ISBN 80-86200-23-X

Dokumenty 2. vatikánského koncilu. 2. vydání, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-467-9

KUNETKA, F. *Stručné dějiny hudby a zpěvu v liturgii*. 1. vydání, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999. ISBN 80-7266-027-6

Musicam Sacram – Instrukce o hudbě v posvátné liturgii [online]. Dostupné z: http://www.sdh.cz/sdh_htm/archiv/mus-sac.htm

NEDĚLKA, M. *Mše v soudobé české hudbě*. 1. vydání, Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1014-0

PODPERA, Rastislav. *Liturgická hudba v sociálnom prostredí katolíckej omše*. Bratislava: Slovenská akadémia vied, 2002. ISBN 80-968279-5-2.

Sekundární literatura – hudebniny:

Celým srdcem - Kompletní zpěvník I. - V. Praha: Rosa, 2012. ISBN: 979-0-7065-1810-7

Chwalmy Pana - Śpiewnik i modlitewnik dla wiernych Kościoła Rzymskokatolickiego na terenie diecezji Ostrawsko-Opawskiej na Śląsku Cieszyńskim. Ostrava: Chwalmy Pana - stowarzyszenie wiernych wyznania rzymskokatolickiego, 2013.

Kancionál - společný zpěvník českých a moravských diecézí - vydání pro arcidiecézi olomouckou a diecézi ostravsko-opavskou. Praha: Katolický týdeník, 2003. ISBN 80-86615-01-4

Kolektiv autorů. *Hosana 1: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-288-X.

Kolektiv autorů. *Hosana 2: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7178-091-X.

Kolektiv autorů. *Hosana 3: zpěvník křesťanských písní*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-090-9.

P. Olejník, Josef. *Žaltář - responzoriální žalmy pro neděle, slavnosti, svátky, památky a mše spojené s určitými obřady*. Praha: ZVON České katolické nakladatelství 1995. ISBN 80-7113-127-X

P. Olejník, Josef. *Responzoriální žalmy pro všední dny doby adventní, vánoční, postní a velikonoční*. Rosice u Brna: Gloria, 2002. ISBN: 978-80-86200-64-7

P. Olejník, Josef. *Žaltář III - responzoriální žalmy pro všední dny liturgického mezidobí roční cyklus I*. Rosice u Brna: Gloria, 2002. ISBN: 978-80-86200-65-5

P. Olejník, Josef. *Žaltář IV - responzoriální žalmy pro všední dny liturgického mezidobí roční cyklus II*. Rosice u Brna: Gloria, 2002. ISBN: 978-80-86200-66-3

Varhanní doprovod kancionálu. Brno: Musica Sacra 2009. ISBN 979-0-66051-916-5

Zpěvy a modlitby z Taizé. Praha: Rosa, 2012. ISBN: 80-7065-1806-3

Elektronická média:

<http://dekanat-frydek.farnost-hnojnik.cz/>

<http://fara.farnostskalice.cz/>

<http://farnostdomaslavice.wz.cz/>

<http://senov.krestane.net/>

<http://www.farnost-hnojnik.cz/>

<http://www.farnost-jablunkov.cz/>

<http://www.farnost-moravka.cz/>

<http://www.farnost-ropice.cz/>

<http://www.farnostdobra.cz/>

<http://www.farnostdobratice.wz.cz/>

<http://www.farnostfrydek.cz/>

<http://www.rkfvendryne.wz.cz/>

<http://www.sedliste.farnost.cz/>

<http://www.trinec.farnost.cz/>

Abstrakt

FOLDYNOVÁ, J. *Liturgická hudba v děkanátu Frýdek*. České Budějovice 2015. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. K. Ochozka.

klíčová slova: Liturgie, liturgická hudba, hudba ve mši svaté, kantor, varhaník, žalmista, schola, chrámový sbor, další liturgické hudební složky

Práce se zabývá provozováním liturgické hudby ve frýdeckém děkanátu. Teoretická část popisuje, při jakých příležitostech se hudba v liturgii uplatňuje a které funkce z toho vyplývají. Kdo všechno se na liturgii po hudební stránce může podílet. Praktická část zachycuje, jak jsou které funkce hudební složky liturgie zavedeny v jednotlivých farnostech děkanátu Frýdek. Poznatky byly získávány na základě rozhovorů se správci jednotlivých farností a s místními hudebníky. Celkově se v děkanátu Frýdek vyskytuje široká škála hudebníků, kteří se zapojují do liturgie. V děkanátu se setkáme se všemi složkami liturgické hudby. Mnohdy však jeden člověk vykonává více funkcí. Je zde také častá spolupráce v rámci jedné farnosti a také mezi farnostmi. Specifikem této oblasti je také dvojjazyčnost některých farností.

Abstract

Liturgical music in the deanery of Frýdek

Key words: Liturgy, liturgical music, music in the mass, cantor, organist, psalmist, schola, church choir, further music components of liturgy

The work deals with the phenomenon of liturgical music in the deanery of Frýdek. The theoretical part describes on what occasions the music in the liturgy is used, what functions arise therefrom and who can take part in the liturgy as far as the music is concerned. The practical part describes how each function of the musical part of the liturgy is applied in each parish of the deanery of Frýdek. The facts were obtained from interviews with local musicians and managers of individual parishes. Overall, there is a wide range of musicians who participate on the liturgy in the Deanery of Frýdek.

In the deanery, we can meet all components of liturgical music. However, one person often performs more roles. There is also a frequent cooperation among parishes or within the parish itself. A specific feature of this region is the bilingualism of some parishes .